

FINDIK ÇALIŞTAYI

Sonuç Raporu

18 – 19 ARALIK 2013
TRABZON

BAŞKAN

Mevlüt GÜMÜŞ

*Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Bitkisel Üretim Genel Müdürü*

DÜZENLEME KOMİTESİ

Ümit Bayram KUTLU

*Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü Genel Müdür Yardımcısı V.*

Mehmet SİĞİRCİ

*Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü
Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanı*

Sabri TOPBAŞ

Trabzon Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü

Mustafa MAZLUM

Trabzon Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdür Yardımcısı

Ercan TÜRKTEMEL

*Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü
Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanlığı Birim Koordinatörü*

Zir. Müh. Ayşe TÜZÜN

*Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü
Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanlığı*

Prof. Dr. Turan KARADENİZ

Ordu Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dekanı

Yrd. Doç. Dr. Kezban YAZICI

*Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Ziraat ve Doğa Bilimleri Fakültesi*

Doç.Dr. Özgün KALKIŞIM

Gümüşhane Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu

RAPORLAMA KURULU

Mustafa MAZLUM

Trabzon Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdür Yardımcısı

Ercan TÜRKTEMEL

*Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü
Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanlığı Birim Koordinatörü*

Zir. Müh. Ayşe TÜZÜN

*Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü
Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanlığı*

DESTEK HİZMETLERİ

Medya Planlama
Ali Kemal YILDIZ
Nuray AYDOĞDU
Hülya ERKAN
Hayati AYÇİÇEK
Tamer BEKTAŞ

GÖRSEL DİZAYN VE DÜZENLEME

M. Ali BİRİNCİ
Gülşen BAŞKAN
İbrahim GÜLBÜZ

DİĞER YARDIMCI HİZMETLER

Ahmet EMİR
Ömer KÖSE

Çalışmaya katkıda bulunan diğer tüm memur ve işçi personeline özverili çalışmaları ve katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

Çalıştay boyunca bizi yalnız bırakmayan ve Çalıştay' ın geniş kitlelere ulaşmasını sağlayan Bakanlığımız EĞİTİM YAYIM ve YAYINLAR DAİRESİ BAŞKANLIĞI ile BEREKET TV'ye teşekkür ederiz.

GRAFİK TASARIM

Şengül AKGÜN

BASKI

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Eğitim Yayım ve Yayınlar Dairesi Başkanlığı
İvedik Caddesi Bankacılar Sokak No: 10 Yenimahalle/ANKARA
Telefon: 0312 315 65 55 Faks:0312 344 81 40

ANKARA 2014

“Türkiye’yi tarım alanında; bölgesinde lider, Dünya’da söz sahibi bir konuma getirdik.”

“Tarımda vizyoner bir bakış açısıyla; potansiyelimizi daha çok kullanmanın yanında, üretimde kaliteyi, standardı ve kırsalda yaşam seviyesini yükselterek sürdürülebilir refahı ve gelecek nesillerin gıda güvenliğini ve gıda güvenilirliğini daha da geliştirmenin sorumluluğu içerisinde hareket ediyoruz.”

Mehmet Mehdi EKER

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı

İÇİNDEKİLER

DAVETİYE VE ÇALIŞTAY PROGRAMI	1
FINDIK ÜRÜNÜ İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER	3
ÇALIŞTAY HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	9
AÇILIŞ KONUŞMALARI VE SUNUMLAR	11
ÇALIŞTAY ÇALIŞMA GRUPLARI	18
ÇALIŞMA GRUPLARININ RAPORLARI	19
FINDIK ÇALIŞTAYI SONUÇ BİLDİRGESİ	27
KAPANIŞ KONUŞMALARI.....	29
ÇALIŞMA GRUPLARI KATILIMCI LİSTESİ	37
ÇALIŞTAY'DAN FOTOĞRAFLAR VE MESAJLAR.....	41
BASINDA ÇALIŞTAY.....	45

GİRİŞ

Fındık Dünya’da üretim ve ihracatta birinci sırada olduğumuz, ülke ekonomisi açısından stratejik öneme sahip ürünlerin başında gelmektedir. Uzun yıllar ortalamasına göre fındık üretimimiz 500-800 bin ton arasında değişmekte ve ülkemiz dünya fındık üretiminin % 65-70’ini karşılamaktadır.

Üretimin yanında dünya fındık ticaretine konu olan ürünün yaklaşık % 70’ ini ülkemiz üretmektedir.

Görüldüğü üzere fındık son derece önemli bir ürün olup, ülke ekonomisine de 3,5 milyar dolarlık katma değer sağlamaktadır.

Bakanlığımızca revize edilerek yeniden düzenlenen mevzuat hükümleri çerçevesinde üretici, üretim ve alan verilerinin kayıt altına alınmasının ardından piyasalardan Devletin çekilerek fiyatların serbest piyasa koşullarında arz/talep dengesine göre oluşması sağlanmıştır.

Uygulanan program ile fındık sektöründe özlenen istikrarın sağlanması ile birlikte sektörün gelecek döneme ait beklentilerine yönelik çalışmalara ağırlık verilmeye başlanılmıştır.

Bu doğrultuda, mevcut durum ve gelecekte yapılacak çalışmaları belirlemeye yönelik fındık sektörünün tüm bileşenlerinin katılımıyla Trabzon ilinde “Fındık Çalıştayı” düzenlenmiştir.

Çalıştay ile;

- Ulusal fındık politikasının belirlenmesi,
- Ülkemizde ekonomik ömrünü tamamlamış, yaşlı ve verimden düşmüş fındık bahçelerinin yenilenmesi ve gençleştirilmesi,
- Üretimin daha bilinçli olarak yapılmasının sağlanması ve fındık yetiştiricilerinin doğru yönlendirilmesi neticesinde fındıkta verim ve kalitenin artırılması,
- Yeni üstün özelliklere sahip çeşitlerden kurulu, standardize olmuş modern fındık yetiştiriciliğinin geliştirilmesi,
- İç ve dış pazara uygun, piyasaların talep ettiği fındık üretiminin gerçekleştirilmesi,
- Pazar odaklı üretim ve ürün çeşitlendirilmesi çalışmalarına ağırlık verilerek işlenmiş ürün ihracatını artırmaya yönelik bölgesel bazda sektörel destekleme araçlarının geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Çalıştay’ da, “Fındık Yetiştiriciliği ve Kültürel Uygulamalar, Üretim ve Destekleme Politikaları, Ürün İşleme ve Dış Ticaret” Çalışma Grupları oluşturulmuştur.

Bir avuç fındıkta;

Gün doğmadan kalkan,
Sepetini sırtına alıp, yağmur çamur demeden dala, ota,
Çamura tutunarak bayırı tırmanan,
Gün boyu fındık toplayan,
Azığı bir dilim mısır ekmeği ile minzi olan,
Çocukları acaba karınlarını doyurabildi mi diye kaygılanan,
Kocası gurbette Karadeniz kadınının öyküsü gizlidir.

Bir avuç fındıkta;

Fındık toplarken bir yaprak koparsa çocuğu azarlayan,
Sıklaşan ocağı seyreltmek isteyen oğlunun elinden orağı alan,
Fındık harmanının içinde tek tek her kurtlu fındığı elden geçirip
ayıklayan,
Önceden fındığı elle çıkarırdık patoz mu vardı diye hayıflanan,
Fındık parasını oğullar arasında paylaştıran,
En son kuruşu da gözlerine bakan torununa uzatan eli öpülesi
Cemal dedenin gayreti gizlidir.

**DAVETİYE VE ÇALIŞTAY
PROGRAMI**

BİTKİSEL ÜRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Navotel Cumhuriyet Mahallesi Kapıştı Beldesi Yomra - TRABZON
Tel.: +90 462 455 90 00

BİTKİSEL ÜRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayın Bakanımız Mehmet Mehdi EKER'in himayelerinde düzenlenecek olan **"Fındık Çalıştayı"**na katılımınızdan onur duyuyoruz.

Mevlüt GÜMÜŞ
Genel Müdür

Tarih: 18-19 Aralık 2013
Yer: Navotel, Cumhuriyet Mah.
Kapıştı Belediyesi Yomra / TRABZON

ÇALIŞTAY PROGRAMI

18 Aralık 2013 Çarşamba

08:30 - 09:00 Kayıt

09:00 - 10:00 Açılış ve Protokol Konuşmaları

10:00 - 10:15 Çalıştay Amacına Yönelik Sunum ve Çalışma Gruplarının Oluşturulması

10:30 - 12:30 Grup Çalışmaları

1. Grup: Yetiştiricilik ve Kültürel Önlemler

2. Grup: Üretim ve Destekleme Politikaları

3. Grup: Ürün İşleme, Değerlendirme ve Dış Ticaret

12:30 - 14:00 Öğle Yemeği

14:00 - 17:30 Grup Çalışmaları

1. Grup: Yetiştiricilik ve Kültürel Önlemler

2. Grup: Üretim ve Destekleme Politikaları

3. Grup: Ürün İşleme, Değerlendirme ve Dış Ticaret

19:30 Akşam Yemeği

ÇALIŞTAY PROGRAMI

19 Aralık 2013 Perşembe

10:00 Çalıştay Değerlendirme ve Kapanış Konuşmaları

Konuşmacılar;

Trabzon Ticaret Borsası Başkanı

Bitkisel Üretim Genel Müdürü

Trabzon Valisi

Çevre ve Şehircilik Bakanı

Sayın Erdoğan BAYRAKTAR
(Teşrifleri halinde)

Gümrük ve Ticaret Bakanı

Sayın Hayati YAZICI
(Teşrifleri halinde)

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı

Sayın Mehmet Mehdi EKER

13:30 Kapanış

FINDIĞIN BESİN DEĞERİ

Fındık, içerdiği besin elemanları ile sağlıklı beslenme açısından büyük önem taşır. İç fındığın protein içeriği % 10-24 arasında değişmektedir. 100 g iç fındık, bir insanın günlük protein ihtiyacının % 22' sini karşılamaktadır. Fındık içerdiği yüksek orandaki doymamış yağ asitleri nedeniyle, kalp ve damar sistemini olumlu yönde etkilemekte ve kandaki kolesterol yükselmesini önleyerek, kalp ve damar hastalıklarına karşı koruyucu etki yapmaktadır. Yağ asidi olarak en fazla oleik ve linoleik asit bulunmaktadır. Oleik asit kandaki kolesterol düzeyini azaltıcı, linoleik asit ise damar içi daralmasını engelleyici etkiye sahiptir. Fındık yağının bir diğer özelliği de, kolesterolü absorbe ederek bağırsaktaki emilimini azaltmasıdır. Mineral maddelerce (Fe, Mg, Cu, Mn, K, P, Zn ve Ca) zengin olan fındık, kemik gelişimi ve sağlığı açısından da oldukça önemli bir besindir.

Fındık vitamin B1, B6 ve doğal antioksidan olan vitamin E içeriği açısından, diğer bitkisel yağlardan sonra en iyi ikinci kaynaktır. 100 g fındık tüketimi ile günlük vitamin B1 ihtiyacının % 33' ü, vitamin B6' nın % 35' i ve vitamin E' nin %24' ü karşılanabilir. Ayrıca fındık amino asitlerce de zengin bir meyve türüdür. Dengeli ve sağlıklı beslenmek için, günde 100 g fındık tüketimi oldukça yararlıdır.

FINDIK ÜRÜNÜ İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

Fındık dünyada üretimde ve ihracatta birinci sırada olduğumuz stratejik bir üründür. Fındık üretiminde dünya lideri olan ülkemizi takip eden önemli üreticiler; İtalya, ABD, Azerbaycan, Gürcistan ve İspanya'dır.

2012 yılında dünya fındık üretimi 932 bin ton olarak gerçekleşmiş olup, bu rakamın 660 bin tonu Türkiye tarafından karşılanmıştır.

Önemli Fındık Üreticisi Ülkeler ve Üretim Miktarları (Bin ton)

ÜLKELER	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
TÜRKİYE	600	480	350	530	661	530	801	500	600	430	660
İTALYA	119	83	143	88	142	128	112	107	90	129	85
A.B.D	18	34	34	25	37	34	29	43	25	35	30
AZERBAYCAN	16	20	5	28	25	27	28	30	29	33	30
GÜRCİSTAN	14	15	8	16	24	21	19	22	29	31	25
İRAN	12	6	15	18	18	23	20	21	24	21	21
ÇİN	12	13	14	14	14	15	16	18	20	22	23
İSPANYA	27	13	27	23	25	16	24	11	15	18	14
FRANSA	5	4	6	4	6	5	5	9	8	7	8
DİĞER	11	13	12	13	13	15	16	14	18	17	18
TOPLAM	834	680	616	759	965	815	1.070	775	858	743	914

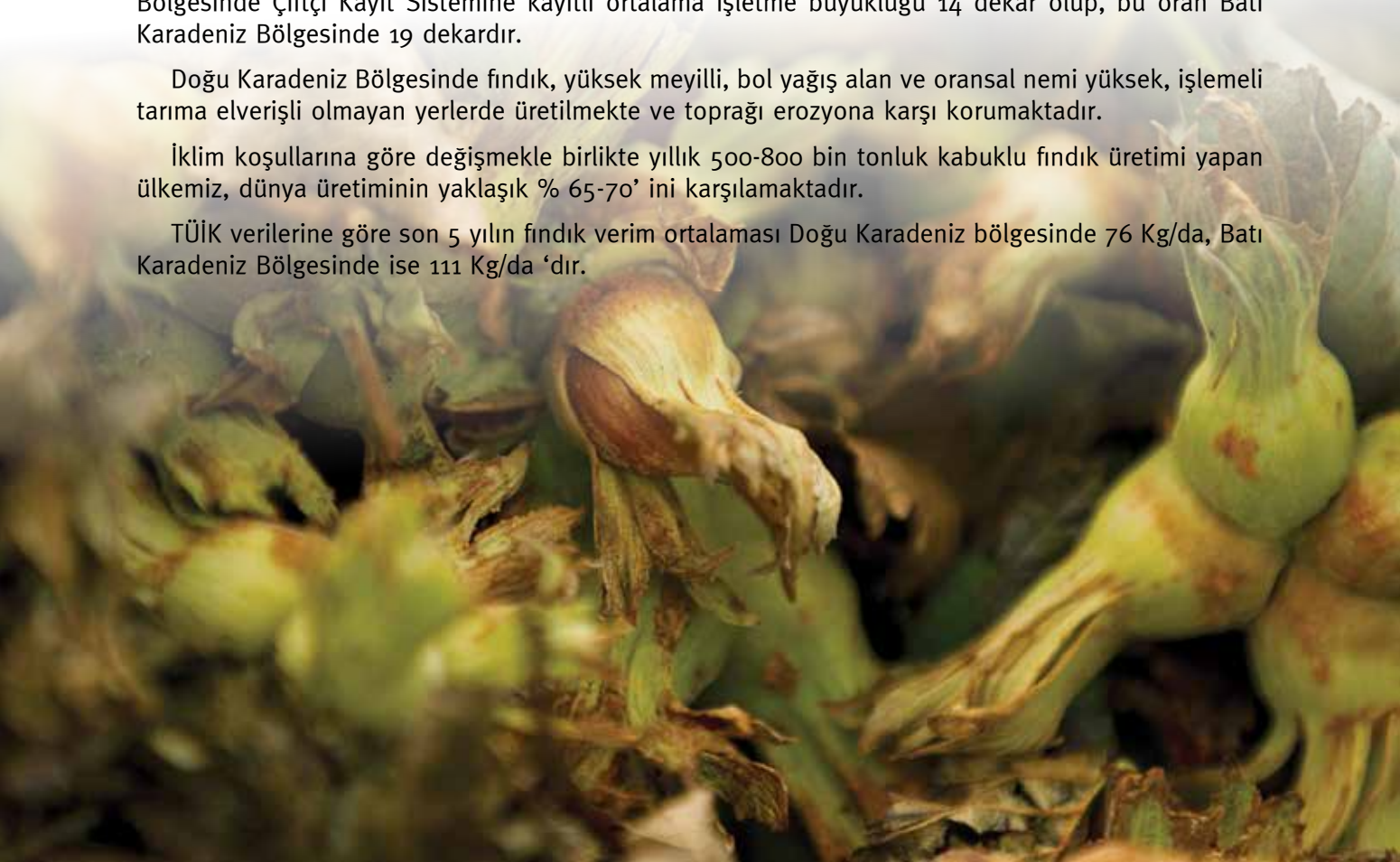
Kaynak: FAO

Türkiye'de yaklaşık olarak 500 bin çiftçi tarafından 33 ilde toplam 697 bin hektar alanda fındık üretimi yapılmakta ve 7-8 milyon kişi geçimini fındıktan sağlamaktadır. 2013 yılı TÜİK verilerine göre toplam fındık alanının % 74'ü, üretimin ise % 72'si Doğu Karadeniz Bölgesinde yapılmakta, fındık üretimi yapan işletmelerin % 61'i Trabzon, Giresun ve Ordu illerinde yer almaktadır. Doğu Karadeniz Bölgesinde Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı ortalama işletme büyüklüğü 14 dekar olup, bu oran Batı Karadeniz Bölgesinde 19 dekadır.

Doğu Karadeniz Bölgesinde fındık, yüksek meyilli, bol yağış alan ve oransal nemi yüksek, işlemeli tarıma elverişli olmayan yerlerde üretilmekte ve toprağı erozyona karşı korumaktadır.

İklim koşullarına göre değişmekle birlikte yıllık 500-800 bin tonluk kabuklu fındık üretimi yapan ülkemiz, dünya üretiminin yaklaşık % 65-70' ini karşılamaktadır.

TÜİK verilerine göre son 5 yılın fındık verim ortalaması Doğu Karadeniz bölgesinde 76 Kg/da, Batı Karadeniz Bölgesinde ise 111 Kg/da 'dır.

Türkiye’de Fındık Üretimi

Yıllar	Alan (Ha)	Üretim (Ton)	Ortalama Verim (Kg/da)
2002	560.000	600.000	107
2003	600.000	480.000	80
2004	650.000	350.000	54
2005	655.000	530.000	81
2006	666.226	661.000	99
2007	663.817	530.000	80
2008	663.192	800.791	121
2009	642.866	500.000	78
2010	667.865	600.000	90
2011	696.964	430.000	62
2012	696.964	660.000	94
2013	702.144	549.000*	79

Kaynak: TÜİK,* TÜİK 2. İnci tahmin

NOT: Ülke verim ortalaması ülke genelindeki fındık üretimi yapılan toplam alan üzerinden elde edilen değeridir.

2012 yılında üretim 2011 yılına göre % 53 oranında artış ile 660.000 ton olarak gerçekleşmiştir. 2013 yılı üretiminin ise 549.000 ton olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

İller Bazında Fındık Üretici Sayısı, Alan ve Üretim Tablosu (2012)

İLLER	Üretici Sayısı	Alan (ha)	Üretim(Ton)
ARTVİN	8.087	11.322	9.414
BARTIN	2.930	4.102	7.016
DÜZCE	44.768	62.675	81.278
GİRESUN	84.028	117.639	101.532
GÜMÜŞHANE	589	825	903
KASTAMONU	5.375	7.525	4.993
KOCAELİ	6.025	8.435	10.524
ORDU	162.181	227.054	145.353
RİZE	2.541	3.558	1.633
SAKARYA	49.346	69.085	118.057
SAMSUN	63.101	88.341	88.392
SİNOP	1.189	1.665	1.024
TRABZON	45.916	64.283	58.767
ZONGULDAK	16.727	23.418	25.890
14 İL TOPLAMI	492.804	689.925	654.776
TÜRKİYE TOPLAM	497.831	696.964	660.000

Kaynak: TÜİK

Ülkemizin fındık ihracatı ortalama olarak yıllık 550-600 bin ton (kabuklu fındık)’ dur. Bugüne kadar gerçekleştirilen miktar bazındaki en yüksek ihracat 301.193 ton ile 2012-2013 döneminde gerçekleştirilmiştir. İhracat geliri bazındaki en yüksek ihracat ise 1,95 milyar \$ ile 2005-2006 dönemindedir.

2012-2013 üretim sezonunda fındık ve fındık mamullerinin dünyaya ihracatında en önemli payı % 63 ile iç fındık almaktadır. Fındık işleme sanayimiz önemli bir gelişme göstermiş olup, fındık; soyulmuş, beyazlatılmış, dilinmiş, füre, krokan, fındık unu vb. çeşitlerde işlenmiş olarak ihraç edilmektedir. Toplam fındık ihracatımızın % 37'si işlenmiş olarak ihraç edilmekte olup, kabuklu fındık ihracatının payı ihmal edilebilecek kadar azdır.(% 0,06)

Türkiye Fındık Üretim, İhracat ve İthalatı

Yılı	Üretim	İhracat *			İthalat	
	(Ton/Kab)	(Ton/İç)	(Bin \$)	İhracat Fiyatı (\$/kg)(iç)	(Ton)	(Bin \$)
2001	625.000	255.893	636.029	2,49	1.104	3.624
2002	600.000	255.918	593.691	2,32	2.966	8.037
2003	480.000	223.262	915.616	4,1	1.820	4.706
2004	350.000	194.593	1.554.156	7,99	1.255	6.361
2005	530.000	239.365	1.952.767	8,16	2.129	19.429
2006	661.000	248.633	1.262.427	5,08	3.379	27.867
2007	530.000	207.287	1.589.548	7,67	3.822	23.427
2008	800.791	244.628	1.178.101	4,82	3.031	23.286
2009	500.000	218.714	1.378.691	6,3	2.762	15.443
2010	600.000	281.331	1.783.568	6,34	1.701	10.842
2011	430.000	229.628	1.819.726	7,92	3.079	22.255
2012	660.000	301.193	1.750.440	5,81	2.134	15.358
2013	549.000****	85.809**	608.099**	7,09	3.174***	16.571***

Not: İhracat her yılın Eylül ayından diğer yılın Eylül ayına kadar olan dönem için, ithalat ise her yılın Ocak -Aralık ayı sonu itibarıyla tespit edilmektedir.

Kaynak: TÜİK,* Karadeniz İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği,** 1 Eylül 2013 – 30 Kasım 2013 tarihlerini kapsar. *** 1 Ocak - 31 Ekim 2013 tarihlerini kapsar.**** TÜİK 2 nci tahmin

Ülkemizin fındık ve fındık mamulleri itibarıyla ihraç pazarları incelendiğinde, 2012-2013 sezonunda; ilk sırayı % 22'lik payla Almanya, ikinci sırayı % 21'lik payla İtalya almaktadır. Fransa, % 11'lik pay ile üçüncü sırada yer alırken % 4'erlik paya sahip olan Polonya, Avusturya' nın ardından % 3'lük paylarla Kanada ve İsviçre gelmektedir. Diğer ülkelerin payı % 32'dir.

Fındık ürününün bitkisel üretim değeri 3,5 milyar TL'yi bulmakta olup, tüm bitkisel ürünlerin üretim değeri içindeki payı % 4, tüm meyvelerin üretim değeri içindeki payı ise % 12 'dir.(2012 TÜİK)

YENİ FINDIK STRATEJİSİ

Yeni Fındık Stratejisi öncesinde;

- En büyük fındık ihracatçısı olmamız nedeniyle ülkemizde belirlenen fiyatların dünya fiyatına doğrudan etki etmesine,
- Müdahale alımları ile arz fazlası ürünün piyasalardan çekilmesi ile oluşan yüksek fiyatlar, Ülkemizdeki fındık alanlarının aşırı genişlemesine,
- Rakip diğer ülkelerin de fındık üretiminin teşvik edilmesine,
- Yüksek fiyat politikası, üretim-tüketim arasındaki marjın giderek artmasına, arz fazlası stokların ülkemizde oluşmasına ve maliyetinin Ülkemizde kalmasına neden olmaktadır...

Program iki ana temel tedbirden oluşmaktadır.

- Devletin fındık müdahale alımında bulunmaması,
- Fındık üreticilerinin desteklenmesi,

Stratejinin Hedefleri

- Arz ve talep dengesini sağlamak,
- Uluslararası piyasalarda ürün arzında belirleyici olmak,
- Kamu harcamalarında etkinlik sağlamak,
- Sürdürülebilir destekleme modeli oluşturmak,
- Yasal alanda üretim yapan çiftçiyi desteklemek,
- İhracat gelirini artırmak,

Yeni Fındık Stratejisi 2009-2011 yılları arasında;

14 İl (Artvin, Rize, Trabzon, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Samsun, Sinop, Kastamonu, Bartın, Zonguldak, Düzce, Sakarya ve Kocaeli) ve 105 ilçede uygulanmıştır.

- Üretime izin verilen sahalarda **Alan Bazlı Destekleme**,
- Üretime izin verilmeyen sahalarda ise **Telafi Edici Ödeme yapılmıştır**.
- Alan Bazlı Desteklemede **her yıl için üreticilere 150 TL/da, olmak üzere üç yıl sonunda toplam 450 TL/da**,
- Telafi Edici Ödemede ise **ilk yıl 300 TL/da diğer iki yılda 150' şer TL/da olmak üzere üç yıl sonunda toplam 600 TL/da**,
- 2009-2010 ve 2011 yıllarında **toplam 2,07 Milyar TL Alan Bazlı Destek, toplam 3,4 Milyon TL Telafi Edici Ödeme desteği verilmiştir**.

Alan Bazlı Gelir Desteği

YILI	Üretici Sayısı	Desteklenen Alan (ha)	Destekleme Miktarı (Bin TL)
2009	295.575	432.846	650.568
2010	339.565	471.845	709.183
2011	354.590	472.177	709.682
Toplam			2.069.433

Not: Destekleme miktarlarına banka komisyonu dahil edilmiştir.

2011 yılında 2009 yılına göre;

Çiftçi sayısında **% 20**,

Destekleme alanı ve miktarında **% 9** artış olmuştur.

Telafi Edici Ödeme

YILI	Üretici Sayısı	Desteklenen Alan (ha)	Destekleme Miktarı (Bin TL)
2009	327	354	1.065
2010	526	597	1.286
2011	561	629	1.042
Toplam			3.393

Not: Destekleme miktarlarına banka komisyonu dahil edilmiştir.

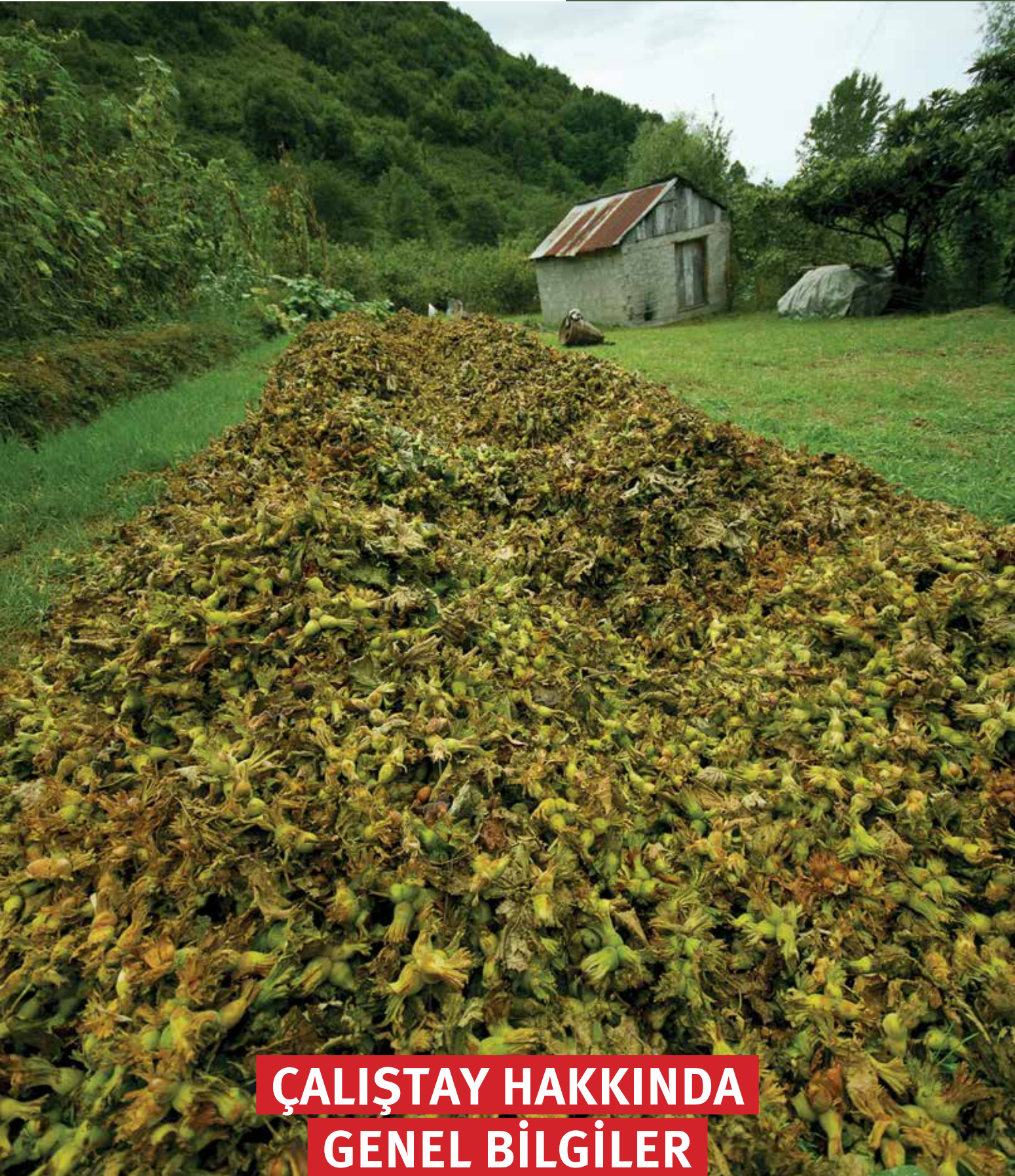
2009-2011 yıllarında Alternatif Ürüne Geçen Üreticilere Telafi Edici Ödeme Yapılması uygulamaları sonucunda üreticiler;

- %44'ü tahıl (çeltik, dane mısır) üretimine,
- %22'si yem bitkileri (silajlık mısır) üretimine,
- %18'i yağlı tohumlu bitki üretimine,
- %15'i meyve ve sebze grubu ürünlerine geçiş yapmışlardır.

2012-2014 YILI FINDIK DESTEKLEME UYGULAMALARI

- 28/1/2013 tarihli ve 2013/4245 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan “Fındık Üreticilerine Alan Bazlı Gelir Desteği ve Alternatif Ürüne Geçen Üreticilere Telafi Edici Ödeme Yapılmasına Dair Karar” kapsamında;
- Ruhsat verilen sahalarda fındık yetiştiriciliği yapan üreticilere 2012 yılı ürünü için 150 TL/da, 2013 yılı ürünü için 160 TL/da ve 2014 yılı ürünü için 170 TL/da alan bazlı gelir desteği,
- Ruhsatsız alandaki fındık bahçesini sökerek alternatif ürüne geçen üreticilere ilk yıl için 300 TL/da, ikinci ve üçüncü yıllarda ise her bir yıl için 150 TL/da olmak üzere üç yılda toplam 600 TL/da telafi edici ödeme desteği verilecektir.
- 2013 yılında üreticilerimize 2012 yılı ürünü için 716 milyon TL alan bazlı gelir desteği, 56 bin TL telafi edici ödeme desteği verilmiştir.

**ÇALIŞTAY HAKKINDA
GENEL BİLGİLER**

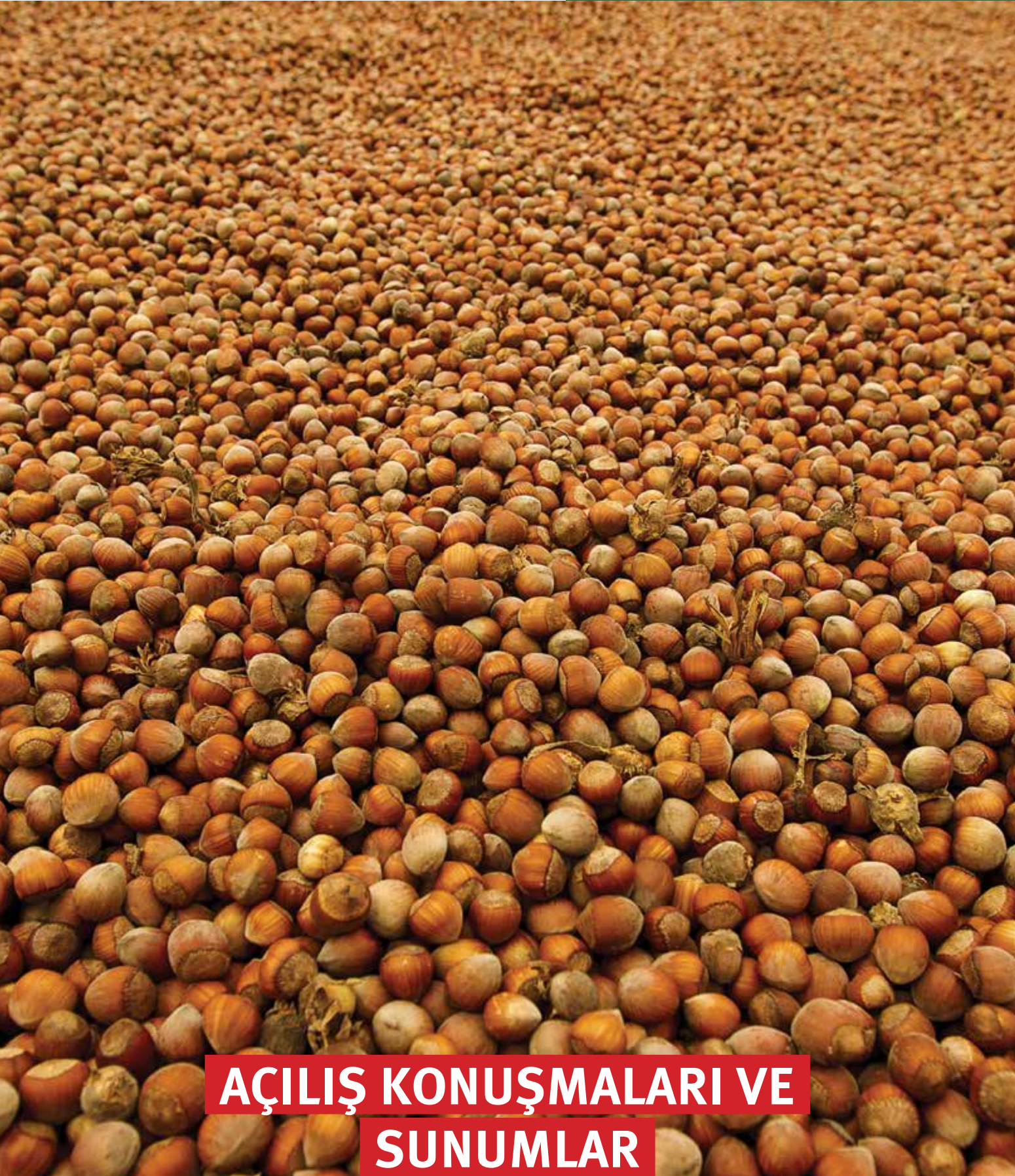
Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Sayın Mehmet Mehdi EKER 'in himayelerinde 18-19 Aralık 2013 tarihleri arasında Trabzon İlinde “Fındık Çalıştayı” gerçekleştirilmiştir

- Çalıştaya;
- Trabzon Valiliği,
- Trabzon Belediyesi,
- Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı,
- Ekonomi Bakanlığı,
- Gümrük ve Ticaret Bakanlığı,
- Kalkınma Bakanlığı,
- Üniversiteler,
- Ticaret Borsası,
- Ticaret ve Sanayi Odası,
- İhracatçı Birlikleri,
- Türkiye Ziraat Odaları Birliği,
- Meyve Üreticileri Birliği,
- Ulusal Fındık Konseyi,
- Fındık Tanıtım Grubu,
- FİSKOBİRLİK,
- Ziraat Mühendisleri Odası,
- Türk Ziraat Yüksek Mühendisleri Birliği,
- Trabzon İli Fındık Üreticileri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği temsilcileri,
- Tüccarlar,
- Sanayiciler,
- Köy/Mahalle Muhtarları,
- Fındık üreticileri,

olmak üzere yaklaşık 400 kişi katılmıştır.

Çalıştayın birinci gününde, açılış konuşmalarının ardından çalışma grupları oluşturularak fındık ürününe ait sorunlar 3 başlık altında tartışılmış ve rapor hazırlanmıştır.

Çalıştayın ikinci gününde, sonuç bildirgesinin Bitkisel Üretim Genel Müdürü Mevlüt GÜMÜŞ tarafından açıklanmasının ardından kapanış konuşmaları yapılarak çalıştay sona erdirilmiştir.

**AÇILIŞ KONUŞMALARI VE
SUNUMLAR**

Sabri TOPBAŞ
TRABZON GIDA TARIM VE HAYVANCILIK İL MÜDÜRÜ

ÇKS kayıtlarına göre 38 ilde ekiliş alanı mevcut olup, 14 ilde ruhsatlı olmak üzere 690 bin ha alanda üretim gerçekleştirilmektedir.

Ekiliş alanı üzerinden elde edilen ürün miktarı yıllar itibariyle değişiklik arz etmekte ve 1970 de 260 bin ton, 1990 da 490 bin ton, 2000 'li yıllarda ise 590 bin ton üretim gerçekleştirilmiştir.

FAO verilerine göre fındık üreten ülkelerin dekar başına verim ortalaması; Ülkemizde 108 kg, ABD'de de 293 kg, Gürcistan'da 201 kg, İtalya'da 183 kg ve İspanya'da 125 kg 'dır. Bu manada Ülkemize düşen görev büyüktür. Bir takım yanlışları düzeltme adına buradayız.

Buna mukabil yurtiçi yıllık fındık tüketimimiz son on yılın ortalamasına göre 144 bin ton olarak gerçekleştirilmiştir. Ürettiğimiz fındığın

%15-20'sini iç piyasada tüketmekteyiz.

Tarımsal ürünlerin dış ticaretindeki yeri oldukça yüksek olan fındık, üretim miktarının %80-85 oranında dış satımı gerçekleştirilmektedir. TÜİK verilerine göre 2012 yılı fındık ihracatımızın toplam değeri % 61'i iç fındık , % 39'u işlenmiş ürün olarak gerçekleştirilmiştir. Fındık ihraç değerinin daha üst seviyelere çıkması işlenmiş ürün olarak gerçekleştirilmesiyle artacaktır.

Fındık ihraç ettiğimiz ülkelerin başında AB olmak üzere dış ticaretimiz 100 ülkeyi aşmıştır. Toplam fındık ihraç değeri 2013 Mart sonu itibariyle 1,8 milyar \$ dır.

Fındık ithalatçısı ülkeler dünya fındık politikasını belirlemektedir.

Bölgemiz için tarımın vazgeçilmez bir sektör olduğunu dile getiren Trabzon Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı M. Suat Hacısalihoğlu, bölge ekonomisi için olduğu kadar ülkemiz ve dünya ekonomisi için de önem arz ettiğini söyledi.

Hacısalihoğlu, “Üretimden işçiliğe, ticaretinden endüstrisine, ihracatından sanayiye uzanan ekonomimizde bir fındık zinciri var. Bu zincirin yarattığı ekonomi görüldüğü gibi, kırsaldaki üreticiden, Trabzon’daki tüccara ve sanayiciye, ardından ihracatçıya ve dünyadaki sanayicilere kadar uzanıyor.” dedi.

“Fındıkta üreticiden ihracatçıya ciddi bir başarı var”

Trabzonluların tarihten beri tüccar olduğunu kaydeden Hacısalihoğlu, “Trabzon’daki ihracatçılarımız bölgedeki ürünün yanı sıra yurt çapında ve çevre ülkelerin fındık ürününü de işliyor ve satıyor. Bu büyük bir başarıdır. Bu başarıda ticari kabiliyet kadar yüksek lojistik organizasyon da etkilidir. Fındığın dünya pazarında değer kazanmasında ilimizin büyük rolü vardır.” şeklinde konuştu.

Fındık ekonomisinin başarısını artırmak için sektör paydaşlarının kaynağa inerek verimliliği etkileyecek çalışmaları ele alması gerektiğine değinen Hacısalihoğlu, “Fındıkta verimliliğin sadece üreticinin sorunu olmaktan çıkmış olması, tüccarın, sanayicinin ve ihracatçının sorunu haline gelmiş olması bu sektörün başarıyı hak ettiğinin bir göstergesidir. Taraflar fındıkta birbirinin geleceğini düşünmek zorundadır.” dedi.

“Dekar başına ortalama 100 kilograma kadar artış sağlamalıyız”

Verimliliği artırmadan fındığın geleceğinin düşünülemediğini, dünya ortalamalarının oldukça altında kalan ülkemizde dekar başına 90-100 kilo olan verimliliğin çok az olduğuna dikkat çeken TTSO Başkanı Hacısalihoğlu, şunları söyledi: “Mutlaka dekar başına 200 kiloya ulaşmamız gerekmektedir. Geleneksel üretim modeli ile fındığın geleceğini güvence altına alamayız. Mutlaka üreticiyi fındık üretimi ile yeniden barıştırmamız gerekiyor. Barış kar ile mümkün. Kar

M. Suat HACİSALİHOĞLU
TRABZON TİCARET VE SANAYİ ODASI BAŞKANI

verimlilik ile sağlanır. Verimlilik modern tarım yöntemlerini uygulayarak sağlanır. Teknoloji ve bilgi destekli üretim bütün fındık bahçelerimizde hayata geçirilmelidir. Bu anlamda odamızın gayretleri ve Trabzon olarak yürütülen Biyoteknoloji Merkezinin hayata geçmesi ile elbette fındık tarımı da etkilenecektir.”

“Ülkemizin 500 sanayi kuruluşunda bölgemizden fındık sektörü var”

“Üreticimizi, sanayicimizi ve ihracatçımızı gerçekten tebrik etmek gerekiyor. Ülkemizin tarım ürünleri arasında en yüksek döviz milli servete katan ürün, fındıktır. Türkiye’nin 500 sanayi kuruluşu arasına ancak ilimizin içinde bulunduğu Doğu Karadeniz Bölgesindeki fındık sektöründeki firmalarımız girebilmektedir. Bu fındık sektörünün ağırlığını ortaya koymaktadır. En fazla çalışan, istihdam yaratan, ihracat gerçekleştiren ve vergi kazandıran fındıktır.”

Yrd. Doç. Dr. Kezban YAZICI
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
ZİRAAT VE DOĞA BİLİMLERİ FAKÜLTESİ

Fındık dünyada sert kabuklu meyveler içinde gerek üretim gerekse tüketim bakımından bademden sonra ikinci sırada yer almaktadır. Dünyada özellikle 36-41 kuzey enlemlerinde uygun iklim koşullarında yetiştirilebilen fındığın üretiminde önemli yeri olan başlıca ülkeler Türkiye, İtalya, İspanya ve A.B.D'dir.

Dünya fındık üretiminin yaklaşık % 65-70'ini, ihracatının ise 70-75'ini karşılayan Türkiye dünyanın en önemli fındık üreticisi ve ihracatçısı konumundadır. Dünya fındık ihracatında diğer önemli ülkeler ise İtalya, İspanya ve A.B.D'dir. Dünya fındık ithalatı yönünde ise çikolata ve şekerleme gibi gıda sanayinin oldukça gelişmiş olduğu Avrupa ülkeleri baskın durumdadır.

Türkiye dünya fındık piyasasında lider ülke konumundadır. Fındık mamülleri ihracatı da dikkate alındığında Türkiye'nin payı % 80'lere ulaşmaktadır. Türkiye'nin geleneksel ihraç ürünleri

arasında yer alan fındık; 1,5 milyar dolara yakın döviz girdisi sağlaması, bölgede önemli bir nüfusun geçim kaynağı olması, yarı mamül haline dönüştürülmesi ve pazarlanması aşamalarında önemli bir istihdam kaynağı sağlaması gibi sosyoekonomik nedenlerden dolayı Türkiye ekonomisi içinde önemli bir yere sahiptir.

Türkiye ve özellikle fındığın yaygın olarak yetiştirildiği Karadeniz bölge ekonomisindeki önemi nedeniyle, geliri sadece fındığa bağlı olan üreticilerin gelirlerinde istikrar sağlamak, fındığın kalitesinin yükseltilmesi, meyilli arazilerde erozyonun önlenmesi ile iç ve dış piyasaların düzenlenmesi amacıyla Türkiye'de stratejik ürün kapsamında olmuş ve uzun yıllar desteklenmiş ve desteklenmektedir.

Türkiye'de fındık verim düzeyi İtalya ve ABD gibi üretici ülkelerden düşüktür. Hektara fındık verimi Türkiye'de 0,94 ton iken, ABD'de 2,6 ton, İtalya'da 1,68 ton ve İspanya'da 1 ton'dur (FAO)

Türkiye'nin fındık veriminde yıllara göre önemli dalgalanmalar da görülmektedir. İklim şartları, gerekli kültürel işlemlerin yeterince yapılmaması ve fındık bitkisinde görülen periyodisite gibi etkenler, verimdeki dalgalanmayı artırmaktadır.

Fındık bahçelerinin genelde yaşlı ve ocakların sık olduğu Trabzon, Giresun ve Ordu illerindeki verim seviyesi, Samsun, Sakarya ve Bolu illerinin verim düzeyine göre daha düşüktür. Samsun, Sakarya ve Bolu illerindeki üreticiler, işletme büyüklükleri ve verim düzeyinin daha yüksek olması nedeniyle fındığa verilen fiyat desteğinden daha yüksek oranda yararlanabilmektedirler.

Türkiye'nin birim alandan diğer üretici ülkelere daha düşük verim elde etmesi Uluslararası piyasalardaki rekabet gücünü azaltmaktadır. Bununla birlikte Azerbaycan ve Gürcistan'daki üretim artışı önümüzdeki yıllarda ülkemizin fındık ihracatını olumsuz etkileyebileceği söylenebilir. Son yıllarda dış piyasalarda fındık fiyatlarının yüksek olması ve bu ülkelerde üretim maliyetlerinin düşük olması nedeniyle fındık üretimi yaygınlaşmaktadır. Çikolata sanayinde faaliyet gösteren firmalar da hammadde giderlerini azaltmak amacıyla Azerbaycan ve Gürcistan'da fındık yetiştiriciliğini teşvik ederek Türkiye'nin pazardaki etkinliğini azaltmayı hedeflemektedirler.

Ülkemizde fındık yetiştiriciliğinde verim düşüklüğü en önemli sorun olarak karşımıza çıkıyor. Yapılan araştırmalara göre Türkiye fındık üretim sahasının ortalama % 40-50'sini oluşturan 150-200 bin ha fındık bahçesi yaşlı ve ekonomik ömrünü tamamlamış olup 50 yaşın üzerinde bulunmaktadır. Özellikle Doğu Karadeniz Bölgesinde 50-60 yaşından küçük bahçe bulunmamakta.

Türkiye'de verimden düşmüş ve ekonomik ömrünü yitirmiş fındık bahçelerinde yenileme ve gençleştirme çalışmaları yapılarak verimlilik artırılmalıdır. Bu sayede geçim sıkıntısı sebebiyle göç veren bir bölge olan Doğu Karadeniz' de verimliliğin artması, gelir düzeyinin artmasını ve nüfusun korunmasını sağlayacaktır.

Fındık sağlıklı beslenmede, öz kaynakların değerlendirilmesinde, istihdam yaratmada, diğer sanayi dallarına hammadde temin etmede ve yüksek katma değeriyle tarım ekonomisi için ciddi bir öneme sahiptir. Bu nedenle Türkiye'de fındık üretim dallarında faaliyet gösteren ilgililer, istatistik verilerden başlayan yapısal ve ekonomik konuları içeren çok yönlü ve kararlı politikalar üretmek görevini üstlenmelidir. Üniversiteler, ilgili kurum ve kuruluşlar, birlikler, sanayiciler, tüccarlar, üreticiler ve konuyla ilgilenen tüm kesimlerin katılımıyla düzenlenen Fındık Çalıştayı sonucunda hazırlanan rapor; ortak ve güvenilir bir bilgi kaynağı olma özelliğine sahip olup, konu ile ilgili temel politikalar oluşturulması aşamasında ise önemli katkılar sağlayacaktır.

Abdil Celil ÖZ
TRABZON VALİSİ

Trabzon Valisi Abdil Celil Öz, “Karadeniz Bölgesi, Trabzon ve ülkemiz için çok önemli bir ürün olan fındığın dünü, bugünü ve yarınını hep beraber masaya yatırmak için çok önemli bir toplantıya ev sahipliği yapıyoruz. Fındık Karadeniz Bölgesi, Trabzon ve ülkemiz için her şeydir.

Fındık ekonomidir, fındık kültürdür, fındık folklorudur, fındık türküdür. Dolayısıyla fındığın geleceği bu bölge için çok önemlidir. Bu memlekette yakın tarihte fındık üzerine çeşitli tartışmalar olduğunu hepimiz biliyoruz. Ancak gelinen noktada belirli bir sistem otursa da bu sistemlerin olumlu ya da olumsuz yönleri olacaktır, tartışılacaktır, konuşulacaktır.

“Üç ana başlık”

Üç ana başlıkta çalıştay’ın yürütülmesini çok anlamlı buluyorum. Birincisi ürün geliştirilmesi, kültürel tedbirler ve birim alanda verimin artırılması,

İkincisi destekleme politikaları,

Üçüncüsü de pazarlama ve bunun çeşitli şekillerde değerlendirilmesiyle ilgili süreç.

“Çalıştay önemli kararların alınmasına vesile olacak”

Yönetim sistemimizde son yıllarda önemli değişim ve dönüşüm yaşıyoruz. Bakanlıklarımız, kamu kurumlarımız, artık çalışmalarını günü birlik politikalar yerine uzun dönemli stratejilere dayandırıyorlar. Bu anlamda Tarım Bakanlığımız da tarım ve hayvancılık konusunda ve diğer görev alanlarında çalışmalarını stratejik hedeflerini ortaya koyarak kısa, orta ve uzun vadede adım adım gerçekleştiriyor. Bu çalıştaylarla da önemli adımlar atılıyor. Hem ürün çeşitliliğini sağlamak, hem ürünlerin işleme ve değerlendirme konusundaki standardını yükseltmede önemli sonuçlara ulaşılmaktadır.

“Rekabette devre dışı kalmamak için verimi arttırmalı, maliyetleri düşürmeliyiz”

Türkiye dünyada fındık üretiminin % 70-75’ini, ihracatta da, dış ticarete de % 85’ini yönetiyor. Ama biz bu şekilde devam edersek sonuza kadar da böyle devam edeceğimiz anlamına da gelmiyor. Dünyada bütün alanlarda rekabet giderek artıyor.

Sanayi alanındaki rekabet için eğer siz veriminizi artırıp maliyetinizi düşürmezseniz belli bir dönem sonra o alanda devre dışı kalıyorsunuz. Tarımsal üretimde de böyledir. Bugün farklı ürünlere baktığımız zaman belli ülkeler belli ürünlere odaklanarak dünya pazarında daha fazla pay aldığını görüyoruz. Bunun en bariz örneklerinden birisi kirazdır. Biz bir yandan kiraz üretiminde kaliteyi ve verimi arttırırken aynı çalışmayı dünyadaki belli ülkeler de yapıyor. Fındıkta belli ölçüde tekel gibi gözüküyoruz ama bu kırılmaz bir tekel değildir. Biz tedbirimizi almalı, birim alandaki verimimizi arttırmalı ve bunu daha iyi şekilde pazarlamak için çalışmalarımızı sürdürmeliyiz. Bölgemizde geleneksel olarak yapılan üretim fındık üretiminde de görünüyor. Bilinçsiz üretim, üretimi ve verimi düşürmektedir. Bu alanda biraz daha tedbir almamız” dedi.

Vedat MİRMAHMUTOĞULLARI
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞARI

Dünya pazarında fındığı hak ettiği yere getireceğiz. Rakip ülkeler Türkiye arz fazlası fındığı absorbe ederek dünyadaki fındık fiyatını yüksek tutuyor diye durmadan alan genişletiyor. Bu ülkenin tarihinde 301 bin ton iç fındık ile en büyük ihracatını yaparak ülkenin en büyük döviz gelirini elde ettik.

Burada kalite ve çeşitlilik sorunlarımız var.

Yaşlanan bahçeleri yenilememiz lazım.

Fındık üretimi, işleme, pazarlaması ve ihracatı ile ilgili dünya ölçeğinde Türkiye'nin konumu hakkında ülkemizin birinci olduğunun altını çizerek

bu çalıştaydan çıkacak sonuç raporuna göre tüm alanlarda geniş ufuklu politikaların üretilmesi gerektiğinden söz etti.

Sayın Müsteşar, konuşmasının devamında; "kaliteyi, çeşitliliği arttırmamız, yaşlanan fındık bahçelerini yenilememiz lazım. Bunu çayda da yapacağız. Türk çayı demek organik çay demektir algısını da oluşturmamız gerekiyor. Ülkemizin göz bebeği olan fındığı dünyada hak ettiği yere getireceğiz. Bu çalıştayın sonunda raporlama, projelendirme ve uygulama ile somut kararlar alınmasına vesile olacağını ümit ediyorum" dedi.

ÇALIŞTAY ÇALIŞMA GRUPLARI

1. Çalışma Grubu: Yetiştiricilik ve Kültürel Uygulamalar
2. Çalışma Grubu: Üretim ve Destekleme Politikaları
3. Çalışma Grubu: Ürün İşleme, Değerlendirme ve Dış Ticaret

ÇALIŞMA GRUPLARININ RAPORLARI

YETİŞTİRİCİLİK VE KÜLTÜREL UYGULAMALAR GRUBU RAPORU

1. Fındık Bahçelerinde Verimsizliğin Başlıca Nedenleri, Ve Alınacak Tedbirler

Yaşlılık

Eski üretim bölgesinde bulunan bahçelerin çoğunluğunun ekonomik ömrünü doldurmuş olduğu bilinmektedir. Fındık ağaçlarında ekonomik verim yaşının yaklaşık 30 yıl olduğu, iyi bakım koşullarında ocak sistemi ile yetiştiricilik yapılan bahçelerde bu sürenin yaklaşık 50 yıla çıkabileceği düşünülmektedir. Ekonomik ömrünü tamamlayan bahçelerin kademeli olarak yenilenmesi gerekmektedir.

İşletme Büyüklüğü

Fındık ürününde yeter geliri işletme büyüklüğü 28 da iken mevcut işletme büyüklüğünün ortalama 14 da olduğu; bu alanın da birkaç parselden oluştuğu bilinmektedir. Tarım arazilerinin miras yoluyla bölünmesinin engellenmesi ve toplulaştırma çalışmasına hız verilmesi gerekmektedir.

Fiyat İstikrarsızlığı

Fiyat istikrarsızlığı verimsizliği arttırmakta olup üreticinin ilgisini azaltmaktadır. Çiftçi birliklerinin işlevsel hale getirilmesi önemlidir.

Arazi Yapısı

Özellikle birinci standart üretim bölgesinde etkili toprak derinliğinin yetersiz olması, eğimin yüksek olması, altıncı ve yedinci sınıf tarım arazilerinde yetiştiricilik yapılması.

Çeşit ve Tozlayıcı Çeşit Seçimi

Üretimde Tombul, Palaz, Çakıldak ve Foşa çeşitleri ağırlıklı olarak yetiştirilmektedir. Bahçeler tozlayıcı çeşitler dikkate alınarak kurulmamaktadır. Yeni kurulacak bahçelerde çeşit ve tozlayıcı seçimi beraber düşünülmelidir. Yeni çeşit geliştirme çalışmalarına önem ve destek verilmelidir.

Kültürel Uygulamaların Yetersizliği

Budama, gübreleme, sulama, toprak işleme, hastalık-zararlı ve yabancı otlarla mücadelede yetersiz kalmaktadır. Yüksek verim ve kalite için kültürel işlemlerin zamanında ve yeterince uygulanması önem arz etmektedir.

Çiftçi Profili

Fındık yetiştiriciliği geleneksel olarak yapılmakta, modern tarım tekniklerinden uzak bir görünüm arz etmektedir. Çiftçilerin bir bölümü 60 yaşın üzerinde, bir bölümü üretimi ek gelir olarak görmekte, bir bölümü köy dışında, şehirde ikamet etmektedir. Çiftçi profilinin iyileştirilmesine önem verilmelidir.

2. Ekonomik Verim Ömrünü Tamamlamış Fındık Bahçelerinin Yenilenmesi

Bahçelerin yenilenmesinde toprak yapısı, arazi durumu, çeşit ve tozlayıcı seçimi, dikim sistemleri, kültürel işlemlerin mekanizasyonu gibi hususların dikkate alınması gereklidir. Fındık bitkisi için etkili toprak derinliği 50-60 cm'dir. Eğim derecesine göre toprak su koruma önlemleri dikkate alınarak uygun teraslama yöntemi seçilmeli, yeni kurulacak bahçelerde mevcut çeşitlerin yanında yeni çeşitlere de yer verilmelidir. Mevcut fındık bahçelerinin sökülüp yeni fındık bahçelerinin tesis edilmesi durumunda toprak yorgunluğunu giderici önlemlerin alınması gereklidir.

Teraslama yapılarak yeni tesis edilmiş fındık bahçesi

Çift dikim sistemi ile kurulan fındık bahçesi

Tek gövdeli dikim sistemi

Yeni tesis edilecek bahçelerde ocak sisteminin yanında tek gövdeli dikim sistemi de uygulanmalı ve dikim aralıklarının belirlenmesinde etkili bir mekanizasyon genişliğine yer verilmelidir. Aynı zamanda aşılı fidan kullanımı tavsiye edilmelidir.

3. Yenileme Sürecinde Çiftçilerin Desteklenmesi

Yenileme yapılacak bahçelerde ürün kaybı desteği, fidan desteği ve söküm desteği gibi konular dikkate alınmalıdır.

4. Yenilemede Çeşit Seçimi ve Fidan Üretimi

Yenilemede yöreye uygun çeşitlere (Trabzon-Foşa, Giresun-Tombul, Ordu-Palaz-Çakıldak) öncelik verilmesinin yanısıra tozlayıcılar da dikkate alınmalı, fidan üretimi konusunda Fındık Araştırma İstasyonu ve özel sektör desteklenmelidir. Pratikte fındık fidanı tepe daldırması ve stoolbed yöntemleri ile üretilmektedir. Kitlesel üretim açısından doku kültürü ile fidan üretimine yer verilmelidir.

Aşılı fidan ile üretim farklı toprak tiplerine uygunluk, verimlilik, kültürel işlemlerin kolaylığı gibi konularda üstünlük göstermektedir. Bu nedenle uygun anaçlara aşılı fidanlarla bahçe tesisi önerilmektedir.

5. Toprak ve Yaprak Analizleri

Üreticilerin çoğunluğu tarafından toprak analizi yaptırılmamaktadır. Yaprak analizleri ise oldukça yetersiz miktardadır. Danışmanlık hizmetlerinin artmasına paralel olarak toprak analizlerinde artış gözlenmektedir. Bu hizmeti alan üreticiler almayanlara oranla gübreleme uygulamalarını tekniğine uygun yapmaktadır. Toprak ve yaprak analiz laboratuvarları nitelik ve nicelik olarak yetersizdir. Makro besin elementleri yanında mikro besin elementlerinin de analizinin yapılması önem arz etmektedir. Yaprak analizlerinin de destekleme kapsamına alınması ve yoprak analizi destekleme miktarının artırılması önerilmektedir.

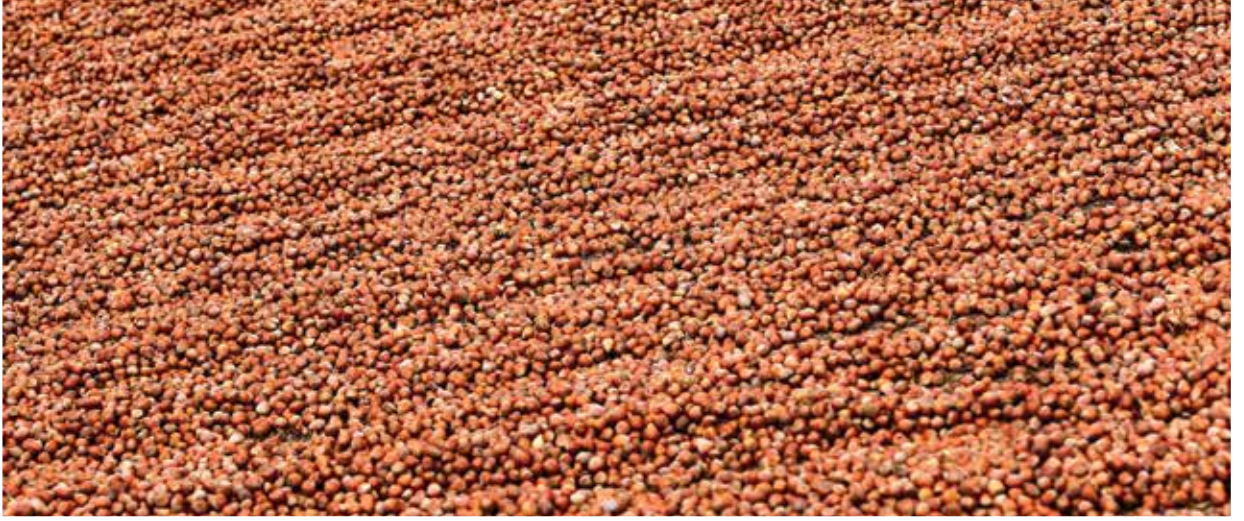
6. Fındıkta Sulama

Özellikle Doğu Karadeniz Bölgesinde fındık bitkisinde hızlı meyve gelişimi dönemi olan Haziran – Temmuz aylarında yağışlar yetersizdir. Yağışın periyodu ve miktarı önem arz etmektedir. Optimum su kullanma ve arazi yapısı dikkate alınarak basınçlı sulama sistemleri (Damlama ve mini spring yağmurlama sulama) ve bu sistemlerle fertigasyon da önerilmektedir. Yeni tesis edilecek bahçelerde ise bu sistemlerin yanı sıra toprak altı sulama sistemlerinin kurulmasının su kullanım etkinliğini artıracığı düşünülmektedir.

7. Hasat ve Kurutma

Üreticilerin ilgili komisyonlar tarafından belirlenerek ilan edilen hasat tarihlerine uygun hareket etmesi sağlanmalıdır. Erken hasat verim ve kalite kaybına neden olmaktadır. Uygun tesis edilmiş bahçelerde hasat makinelerinin kullanılması zaman ve ekonomik açıdan önem arz etmektedir.

Hasat edilen fındıkların güneşte kurutulmasında beton harmanlar önerilmektedir. Aflatoksin oluşumunun önlenmesi açısından kurutma makinelerinin kullanımı yaygınlaştırılmalıdır.

8. Fındıkta İTÜ ve Organik Tarım Uygulamaları

Fındık üretiminde çevreye ve insan sağlığına dost üretim sistemlerinin yaygınlaştırılması teşvik edilmelidir. Hastalık ve zararlılarla mücadelede entegre mücadele yöntemlerine uyulması gerekmektedir.

Konuyla İlgili Diğer Öneriler

- Fındık yetiştiriciliğinde iyi uygulama örneklerinin gözlenmesi,
- Fındık çalıştayının periyodik olarak farklı illerde devam ettirilmesi,

ÜRETİM VE DESTEKLEME POLİTİKALARI GRUBU RAPORU

1. 2844 sayılı Yasa ve ilgili Yönetmeliklerin uygulanması konusunda gerekli hassasiyet gösterilmelidir.
2. Alan bazlı destekleme ödemesine 2014 sonrasında da devam edilmelidir. Alan Bazlı Destek Ödemeleri belirli bir amaca (verim-kalitenin artırılması vb) hizmet edecek şekilde yapılmalıdır.
3. Fındıkta verim ve kalitenin artırılması (bahçelerin yenilenmesi ve gençleştirilmesi) amacıyla

Fındık Bahçesi

Fındık Alan Bazlı Gelir Desteği Çiftçi Müracaatları

Fındık Hasatı

ülkesel bir proje hazırlanarak 2014 sonrası dönemde uygulamaya konulmalıdır. Projenin hazırlanması ve uygulanmasında ilgili kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği sağlanmalıdır.

4. Telif edici ödeme ürüne göre değişmek üzere 5 katına çıkartılmalıdır.
5. Fındık bahçelerinin yenilenmesi ve gençleştirilmesi kapsamında ihtiyaç duyulacak sertifikalı fındık fidanı üretimine destek sağlanmalıdır. Çiftçilere sağlanan sertifikalı fidan kullanım desteğindeki 10 dekarlık bahçe tesisi sınırı, fındık bahçesi için 3 dekara düşürülmelidir.
6. Fındık bahçesi olan tarım arazilerinin amaç dışı kullanımı önlenmelidir.
7. FİSKOBİRLİK'in sunduğu tarım danışmanlığı hizmetlerinden alınan %18'lik KDV kesintisi kaldırılmalıdır.

ÜRÜN İŞLEME, DEĞERLENDİRME VE DIŞ TİCARET GRUBU RAPORU

1. Pazar Odaklı Üretim

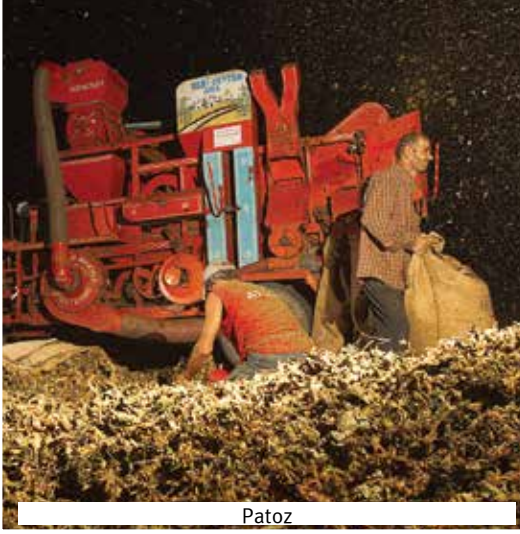
Talep odaklı bir üretim modeli geliştirilmeli, (müşteri talebine, çocuklara, gençlere, yaşlılara özel fındık üretimi veya ince kalın gibi),

- Kaliteli, sürdürülebilir ve sözleşmeli üretimin teşvik edilmeli,
- Sertifikalı ve kaliteli çeşitlerle üretim yapılmalı,
- Fındık ürünleri çeşitlendirilmeli,
- Gıda güvenliğine dikkat edilmeli,
- Çiftçi eğitim ve yayımı geliştirilmeli,
- Fındık üretiminde üretim planlaması yapılmalı,
- Arazilerin miras yoluyla bölünmesi engellenmeli ve işletme büyüklüğü artırılmalı,
- Her ülke pazarı için farklı üretim ve tanıtım yapılmalı,
- İyi tarım ve organik tarım uygulamalarının fındık üretiminde yaygınlaştırılmasının teşvik edilmesi,
- Barkot sistemi ve izlenebilirlik sistemine geçilmeli,
- Fındık veri tabanı detaylandırılmalıdır.

2. İşleme Öncesi Kayıpların (Hasat, Harman, Depolama vb.) Azaltılması

- Jüt veya fileli naylon çuval kullanımı teşvik edilmeli,
- Patozda standardizasyon sağlanmalı,
- Hasat ve harmanda mekanizasyon desteklenmeli,
- Fındık kurutma sistemleri kullanımı desteklenmeli,
- Hasat zamanının belirlenmesi ve belirlenen tarihlerde hasat yapılması sağlanmalı,
- Hasat ve harman konularında tarım danışmanlarından yararlanarak eğitim ve yayım çalışması yapılmalı ve eğitim alan üreticiler desteklenmeli,
- El değiştiren ürünlerin nakliyesinde ve depolamada oluşan kayıpların önlenmesi amacıyla lisanslı depoculuk desteklenmeli,
- Hasat ve harmanda kalite kriterlerine dikkat edilmelidir.

Patoz

Findik Toplama Makinesi

Harmanda kurutma

3. Findıkta Depolama

- Depolamaya yönelik desteklerde lisanslı depoculuk kriterleri aranmalı,
- Depolama tesislerinin üretim bölgelerine göre planlanması yapılmalı,
- Findık alım ve depolama kompleksleri oluşturulmalı,
- Findık depolama tesislerinde lisanslı depoculuk kriterlerinin uygulanması desteklenmeli,
- Findıkta depolama tesisleri denetlenmelidir.

4. Findıkta Lisanslı Depoculuk

- Üreticilere depolama yardımı yapılmalı,
- Lisanslı depoculuk sistemi yaygınlaştırılmalı ve mevcut depolarda fiziki olarak belirli bir süreçte lisanslı depo kriterlerine uygunluk sağlanmalı,
- Lisanslı depoculuk konusunda tüm paydaşlara yönelik bilgilendirme ve bilinçlendirme programı yürütülmelidir.

İç findık

5. Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi

- İşleme tesisleri için destek miktarı artırılmalı,
- Katma değeri yüksek ürünlere göre destek verilmeli,

- Yeni hazırlanmakta olan IPARD 2 Programı kapsamında fındık İşleme tesisleri desteklenmektedir.

6. Fındık İşleme Tesislerinde Kapasitenin Artırılması

- Fiyat değişkenliğinin azaltılması yönünde strateji ortaya konulmalıdır.

7. Ürün Çeşitlendirilmesi,

- Belli oranda fındık içeren (en az % 10) ürünler desteklenmeli,
- Ürün geliştirme konusunda AR-GE çalışmaları daha fazla desteklenmeli ve FINDIK AR-GE merkezi kurulmalı,
- Çeşitlendirilmiş ürünlerin tanıtımı yaygınlaştırılmalı,
- Fındıktan üretilen çeşitlendirilmiş ürünlerin ticarete kazandırılması desteklenmeli,

8. Fındık İşleme Sanayii ,

- Fındıklı ürünlerle ilgili asgari ürün standardı oluşturulmalı,
- Arz ve talep dengesinin olmaması sebebiyle güvenlik stoku oluşturulmalı,
- Biokütle enerji üretimi için yapılacak tesislere destek verilmelidir.

9. Türk Fındığının Markalaştırılması,

- Sanayiciler ileri ürün üretmeye teşvik edilmeli,
- Uluslararası katma değeri yüksek ürünlerde markalaşma üzerine çalışan firmalara destek verilmeli,
- Ürünlerde Türk fındığı ifadesinin kullanımı artırılmalı,
- Çeşitlendirilmiş ürünler ve geleneksel ürünlerimiz markalaştırılmalıdır.

10. Tanıtım ve İhracata Yeni Pazarların Oluşturulması

- Fındık tanıtım faaliyetlerinin artırılmalı ve tanıtım faaliyetleri tüketici odaklı olarak geliştirilmeli,
- Uluslararası spor organizasyonlarında tanıtım faaliyetlerine yer verilmeli, Örneğin 2014 FİFA Dünya kupası
- Tanıtım amaçlı fındık temalı bir çizgi film karakteri oluşturulmalıdır.

11. Ürün İhtisas Borsası

- Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Sermaye Piyasası Kurulu koordinasyonunda devam eden Ürün İhtisas Borsası kurulması çalışmaları bir an önce sonuçlandırılmalıdır.

12. İhracatın Artırılması

- Fiyat istikrarı sağlanmalı,
- İhracat desteklerinin artırılması,
- İhracat hedeflerinin gerçekleştirilmesi için üretim planlaması yapılmalı,
- Fındık ihracatındaki prosedürler kısaltılmalı,
- İhracat yapan firmaların güvenlik stokları sağlanmalı ve desteklenmelidir.

**FINDIK ÇALIŞTAYI
SONUÇ BİLDİRGESİ**

FINDIK ÇALIŞTAYI SONUÇ BİLDİRGESİ

- Ekonomik verim ömrünü tamamlamış fındık bahçelerinde yenileme projesi hazırlanmalı, (yeni çeşit, modern dikim sistemi)
- Fidan üretimi desteklenmeli,
- Damla sulama sistemleri yaygınlaştırılmalı,
- Fındıkta İyi Tarım ve Organik Tarım Uygulamaları yaygınlaştırılmalı,
- 2844 Sayılı Fındık Üretim Planlanması ve Dikim Alanlarının Belirlenmesi Hakkında Kanun ve ilgili Yönetmeliğin uygulanması konusunda gerekli hassasiyet gösterilmeli,
- Alan bazlı destek ödemesine 2014 yılı sonrasında da devam edilmeli,
- Ruhsatsız alanlardaki fındık bahçelerini sökerek alternatif ürüne geçen üreticilere verilen Telafi Edici Ödeme Desteğinde destek miktarları artırılmalı,
- Üreticilere sağlanan sertifikalı fidan kullanım desteğindeki 10 da şartı, fındık için 3 da' a düşürülmeli,
- Hasat, harman, depolama vb. kayıpları en aza indirilmeli,
- Fındıkta Lisanslı Depoculuğu geliştirmek sistem desteklenmeli ve üreticiler yönlendirilmeli,
- Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı kapsamı genişletilerek sürdürülmeli,
- Türk fındığını öne çıkararak markalaşma sağlanmalı,
- İşlenmiş ürün ihracatını artırmak için ürün çeşitlendirilmesine yönelik tedbirlerin alınmalı,
- İhracatta yeni pazarların geliştirilmesi için tanıtım faaliyetleri artırılmalı ve ihracat işlemleri kolaylaştırılmalı,
- Yurtiçi tüketimin artırılmasına yönelik faaliyetleri yürütülmeli,
- Fındık Çalıştayı'nın periyodik olarak farklı illerde devam ettirilmesi sağlanmalıdır.

KAPANIŞ KONUŞMALARI

Ahmet Hamdi GÜRDOĞAN
DOĞU KARADENİZ İHRACATÇILAR
BİRLİĞİ BAŞKANI

Fındıkta yıllık ortalama 1 milyar 100 milyon dolar civarında ihracat geliri sağlandığını söyleyerek konuşmasına başlayan Gürdoğan, “Fındık Doğu Karadeniz bölge ekonomisinin en önemli girdisi olması yanında bölge iç ticaretimizin % 50’si fındık ve mamulleri ihracatından oluşmaktadır. Dünya geneli üretimin % 80’i ve Dünya dış ticaretinin % 70’i ülkemiz tarafından gerçekleştirilmekte ve yıllık ortalama 1 milyar 100 milyon dolar civarında ihracat geliri sağlanmakta ve 80’e yakın ülkeye de fındık ihracatı yapılmaktadır.

Ancak dünya genelinde üretim fikrini elinde bulunduran bütün ülkeler o ürünle ilgili bütün dünya geneli politikalarda arz talep dengesinde yönlendirici olmaktadır. Fındıkta ülkemiz dünya üretiminde tek hâkim olmasına rağmen, 2000’li yıllara kadar maalesef uygulanan politikalarla bu hâkim konumumuz kullanılmadı.

Bugün ise kısmen başta fiyat politikaları olmak üzere sınırlı sayıda düzenlemeler yapıldı. Bundan dolayı ülkemiz açısından altın değerinde olan ve ülkemiz ticaretine net döviz girdisi ya-

nında sosyal fayda yönünden direkt ve dolaylı olarak istihdama büyük katkı sağlayan fındığımızın gelecek dünya trendlerinde gıda üretiminin en stratejik sektör olarak ön plana çıkması, insan sağlığı ve yaşam kalitesinin önem kazanacak olması durumları dikkate alınarak bütün politikalara hakim olacağımız bir pozisyona ulaşmamız gerekmektedir” dedi.

Fındığın tüm ülkelere ihraç edilir konuma getirilmesi gerektiğini kaydeden Gürdoğan, “hedefimizi fındık üretiminden tüketimine kadar tamamen gelecek dünya trendlerine göre şekillendirmemiz ve buna göre politikaları oluşturmamız büyük önem ihtiva etmektedir.

Bu konuda da öncelikli olarak üretim aşamasında; verim kayıplarının yaşanmasının önüne geçilerek verimi artıracak türlerin geliştirilmesi bölge içinde bütün fındık bahçelerinin ele alınarak yenilenmesi, makineli tarıma geçilmesi noktasında bölge arazi şartları yapısında fındık tarımı için makine geliştirilmesi, dünyada örneği olmayan ve adeta ülkemizin gelişmesini istemeyen maktatlı güçlerin dayatmasıyla uygulamaya konulan ve adeta üretmeyi tembelleğe teşvik eden alan bazlı teşvik sistemi yerine kaliteli üretimi ve en iyi üretmeyi teşvik edecek ürün bazlı teşvik sistemine geçilmesi ihracatımızın fındığı 80 ülkeye değil tüm dünya ülkelerine ihraç edilir duruma getirilmesi gerekmektedir.

Tanıtım çalışmalarına önem verilmesi fındığın sadece çikolata sanayisinde kullanılan hammadde değil sağlıklı beslenme açısından önemine vurgu yapacak tanıtım çalışmaları ile yüksek katma değeri inovatif ürünler olarak ihraç edilmesi ve bunun içinde AR-GE çalışmalarına önem verilmesi gerekmektedir.

Sadece fındık konusunda ürün geliştirici çalışmaların yapılması üniversitenin, kaliteli üretim konusunda üretimden hasada kadar üreticinin eğitilmesi yakın markaja alınması sadece Doğu Karadeniz bölgesi illerinden fındık inovatif katma değeri yüksek ürün üretecek olan imalathanelerin stratejik teşvik kapsamına alınarak ayrıcalıklı teşvik sistemiyle desteklenmesi yapılacak çalışmaların başlıca olarak karşımıza çıkmaktadır. Bundan dolayı çok önemseydiğimiz ve destek verdiğimiz çalıştayın sektöre faydalı olmasını dilerim” ifadelerini kullandı.

Fındığın devam etmesi için bazı şartlarının olduğunu ifade eden Edip Sevinç, “Türk fındığını tehdit eden öyle parametreler var ki çok geç kalmış olsak bile bu görüşmelerin, bu çalışmaların başlamış olması beni umutlandırdı. Fındık, dünyanın vazgeçilmezleri arasındadır. Özellikle endüstriyel sektörün vazgeçilmezleri arasındadır. Türk fındığı da hem kalitesi hem Türkiye’deki yetiştirici tüccar ihracatçı sanayi kesiminin büyük tecrübesi ve elinde bulundurduğu çok ileri teknolojik imkânlar çerçevesinde Dünyanın vazgeçilmezleri arasındadır. Ama bunun devam etmesi bir takım şartlara bağlıdır. Hiçbir şey ona bir katkı yapmadan onu şartlayıp değerlendirmeden yenileme yapmadan devam edemez. Özellikle de bir ürün para ediyorsa bir ürünün ticari değeri varsa o ürünü dünyanın gözlerinden saklamak da mümkün değildir.

Dolayısıyla şimdi bahçelerimizi yüz yıllardır kaldığı halde devam ettirebilmek mümkün olmadığı gibi fındık ihracatıyla fındık ticaretiyle ilgili parametrelerin Dünyanın yeni gerçekleri çerçevesinde gözden geçirilmesi ve sektördeki bütün paydaşların elini taşın altına koymasının kaçınılmaz olduğu bir döneme gelmiş durumdayız.

Geçen yılki rakamlar göstermiştir ki Türkiye öyle korkulacağı gibi yüksek rekolteler olduğunda; devletin, köylünün, tüccarın, sanayicinin elinde fındığın kalacağı bir ülke değildir. 300 bin tonluk ihracat bunu göstermiştir. Bu endişeleri terk ettiğimizde esasen 2009 yılından itibaren hükümetin çok büyük bir kararlılık ve cesaretle uygulamaya koyduğu serbest piyasa rejimi bağlantılı olarak alan bazlı destekleme sistemi beklentilerin tam tersine fındık fiyatlarının yükselmesine ve ihracatın artmasına artı iç piyasada fındık tüketimine ve kaliteli fındığın Türk iç piyasa sanayisinin çikolata, pastacılık endüstrisinin kullandığı fındığın miktarının artmasına nasıl se bebiyet verdiğini, çerezlik fındık tüketiminin yeni ambalajlama teknikleriyle, çalışmalarla özellikle gelişen marketler, büyük marketler eliyle nasıl daha da geliştiğini görecekler” şeklinde konuştu.

Doğu Karadeniz İhracatçılar Birliği Başkanı Ahmet Hamdi GÜRDOĞAN’ın sözlerine karşı olduğunu belirten SEVİNÇ, “Değerli kardeşim Doğu Karadeniz İhracatçılar Birliği Başkanı Sa-

İlyas Edip SEVİNÇ
KARADENİZ İHRACATÇILAR BİRLİĞİ
BAŞKAN YRD.

yın GÜRDOĞAN, az önce alan bazlı desteğe dış güçlerin dayatması ve tembelliğe sevk eden bir sistem olarak niteledi, buna şiddetle karşıyım. Türkiye’de olduğu gibi Dünya’nın her yerinde alan bazlı destekler bir miktar tembellik sebebi olabilirler ama çok yerleşik korkuların ve büyük siyasal risklerin olduğu bir dönemle fındıklar serbest piyasa rejimine geçerken yanına alan bazlı bir destek gibi parametreyi almadan hiçbir siyasi el ona cesaret edemezdi.

Mutlaka olmalıydı ama şimdi gözden geçirilmesi aksayan yanları varsa değerlendirilmesi de gerekir. Bir miktar tembellik söz konusudur ama bu çalışmalar bu projeler çerçevesinde alan bazlı desteğin gözden geçirilmesi bunları yapanlara daha fazla verilmesi elbette ki göz önüne alınmalıdır. Ancak Türkiye artık serbest piyasa rejiminden vazgeçemez. Geçerse sonu felaket olur. Burayı özellikle üretici kardeşlerimin dikkatlice dinlemesini istiyorum. Dünya boş değil. Hiçbir ürün maliyeti düşürülmeden, satışı arttırılmadan, talebi arttırılmadan devam ettirilemez” dedi.

Ergin AYDIN
TRABZON BELEDİYE BAŞKAN V.

Geçmişte bölgemizde fındık siyasilerin tek argümanı idi. Günümüzde ise fındığı Bakanlık, üreticiler, tüketiciler, sanayiciler ve ihracatçılar konuşmaya başladı. Fındığı daha kaliteli nasıl üretiriz. Çalıştay sırasında bölgemizde 50 yaşın altında fındık bahçesinin çok az olduğu ifade edildi. Fındığın pazarlanması ve işlenmesi iyi yolda devam ediyor. Ben de bir fındık üreticisiyim.

Ancak fındığın üretim aşamasına baktığımızda; biz artık fındık üreticisi değil sadece fındık bahçesinin sahibiyiz. Geçmişte bu bölgede fındık üreticisi var iken şimdi fındık bahçesi sahibi insanlar var. Fındık üreticisi olma konumuna gelmemiz lazım. Fındık üretim maliyetini de düşürmemiz lazım.

Bölgemizde verim düşük. Yılda bir kez fındık bahçesine giderek üretim yapmaya çalışıyoruz. Yılda 3-4 kez fındık bahçesine giderek verimi artırmalı, maliyeti düşürerek karlılığı artırmalıyız. Üretim arz talep dengesine göre yapılırsa fındık bölgemizde eski konumuna gelir.

İlimizde düzenlenmiş olan bu çalıştayın raporlarının kâğıt üzerinde kalmaması ve eyleme geçirilmesi sağlanmalıdır. Tek gayemiz bölgemizde sanayinin yanında tarım ürünlerinde en başta yer alan fındığın üretim noktasında kalitenin yükseltilmesidir.

Bu çalıştay bölgemiz ve üreticilerimiz için çok önemli bir toplantı oldu. Bu çalıştayın sonuç raporlarının eyleme geçirilmesinde Trabzon İl Müdürlüğü, ihracatçılar birliği ve üreticilerin katkıda bulunması gerekmektedir.

Bu çalıştayın Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Sayın M. Mehdi EKER'in himayelerinde bölgemizde gerçekleştirilmesini sağlayan Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğünden gelen katılımcılara, İl Müdürlüğüne, değişik illerden gelen akademisyenlere çok teşekkür ediyorum.

Fındığın kalitesinin artırılmasında emeği geçecek tüm üreticilerimize şimdiden başarılar diliyorum.

Mevlüt GÜMÜŞ
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
BİTKİSEL ÜRETİM GENEL MÜDÜRÜ

Sayın Genel Müdürümüz, iki gündür yoğun bir şekilde devam eden fındık çalıştayının sona erdiğini belirterek, “Çalıştay sonuç bildiğini açıklamadan önce bazı konulara değinmek istiyorum” dedi.

Karadeniz’ in vazgeçilmezlerinin fındık ve çay olduğunu, Bakanlık olarak bu ürünü yıllardır desteklediklerini ve desteklemeye de devam edeceklerini ifade ettikten sonra,

Alan Bazlı gelir Desteği kapsamında; 2012 yılında üreticilere 150 TL/da, 2013 yılında 160 TL/da 2014 yılında ise 170 TL/da olmak üzere destek verileceğini belirtti.

Sayın Genel Müdür konuşmasının devamında; Çalıştay Sonuç Bildiğinde yer alan en önemli konulardan biri de yaşanan fındık bahçelerinin yenilenmesidir. Fındık üretiminin %61’inin yapıldığı Trabzon, Ordu ve Giresun ilinde fındık bahçelerinin yenilenmesi gerekiyor. Bu konuda hem fikiriz, geçen yıl yaptığımız bir çalışmada Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğünden Fındık Kayıt Sistemine kayıtlı destek alan üreticilerin ne kadarı

fındık üretimi yapılan yerde ikamet ediyor, ne kadarı il dışında yaşıyor bilgilerini temin ettik. Değerlendirmede FKS’ ye kayıtlı üreticilerin %20’sinin il dışında %80’inin ise arazisinin bulunduğu yerde yaşadığını gördük.

İl dışında yaşayanlar da fındık sezonunda arazisinin bulunduğu köyüne geliyor. Dede ocağı, baba ocağında hem hasretlik gideriyor hem de fındığını hasadını ve satışını yaparak çalıştığı yere dönüyor. Burada, bir iç turizm de söz konusu. Aynı zamanda dışarıda çalışan fındık üreticileri sezonda memleketine geliyor. Belki 1.000 TL’lik belki 2.000 TL’lik satış yapıyor ama görülüyor ki bir o kadar da bu yörede alışveriş yapıyor, masraf yapıyor.

Hem iç turizm canlanıyor hem de akrabalık duygularını koparmıyor kuvvetlendiriyor. Geçen yıl Ordu’ da ve birçok yerde eğimli arazileri ve 50 yaş üzerindeki fındık bahçelerini gezdim. Şunu gördüm fındık mutlaka desteklenmeli işin ekonomik boyutu dışında şu konular da dikkatimi çekti.

Eğer biz fındık üreticisine destek veremezsek bu insanları burada muhafaza edemeyiz, barındıramayız, göçü önleyemeyiz. Fındık bahçelerinin bakımını yapmak zorundayız.

Fındık ağaçlarının her biri vatani bekleyen birer bekçi ve askerdir. Gezim sonucu bu kanaate vardım. Her yıl erozyon nedeniyle Kıbrıs büyüklüğünde toprak kaybediyoruz. Karadeniz bölgesinin yağışlı olduğunu da göz önünde bulundurduğumuzda bu arazilerin, çay ve fındık bahçelerinin gür ve yeşil kalması gerekiyor.

Hem erozyonu önleme hem de kaliteli ürün alma adına yeşil kalması gerekiyor. Bu yörede yaşayan insanların fındıktan başka alternatifi yok, onun için fındık üreticisini desteklemeliyiz. Bu dağlar çıplak, korumasız kalırsa aşırı yağışlar nedeniyle toprak erozyonla Karadeniz'e iner ve vahim bir olay olur.

Burada iki gündür yoğun bir çalışma sergilen-di. Ben, tüm katılımcılara ayrı ayrı teşekkür ediyorum ve bu çalışmanın takipçisi olacağımı da

bilmelisiniz. Bakanlığımızın 9 Milyar TL'lik destek bütçesinin % 70'i Genel Müdürlüğümüzün takip ettiği ve çiftçilere destek verdiği bir bütçe.

Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü olarak üze-rimize düşen görevleri yapacağız. Tabi ki sadece biz değil, Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü ve Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü olarak hep birlikte bunu takip edeceğiz ve fındık üreticilerine faydalı olmaya çalışacağız.

Çalıştay Çalışma Gruplarına; Bakanlığımız Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü, Tarım Reformu Genel Müdürlüğü, Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü, Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü, Ekonomi Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Kalkınma Bakanlığında konu uzmanları, Üniversitelerden akademisyenler ve sivil toplum kuruluşları katılmışlardır.

Sayın GÜMÜŞ, Çalıştayda ele alınan sorunlar ve çözüm önerilerinin bir bütün halinde basılı Çalıştay Raporu olarak katılımcılara ulaştırılacağını ifade etmiştir.

Abdurrahman KOÇOĞLU
TRABZON VALİ YARDIMCISI

Fındık çalıştayının çok güzel bir çalışma olduğu görülüyor. Geçen yıl fındığın problemlerinin köklü bir çalıştayla kamuoyuna aktarılması gündeme geldi.

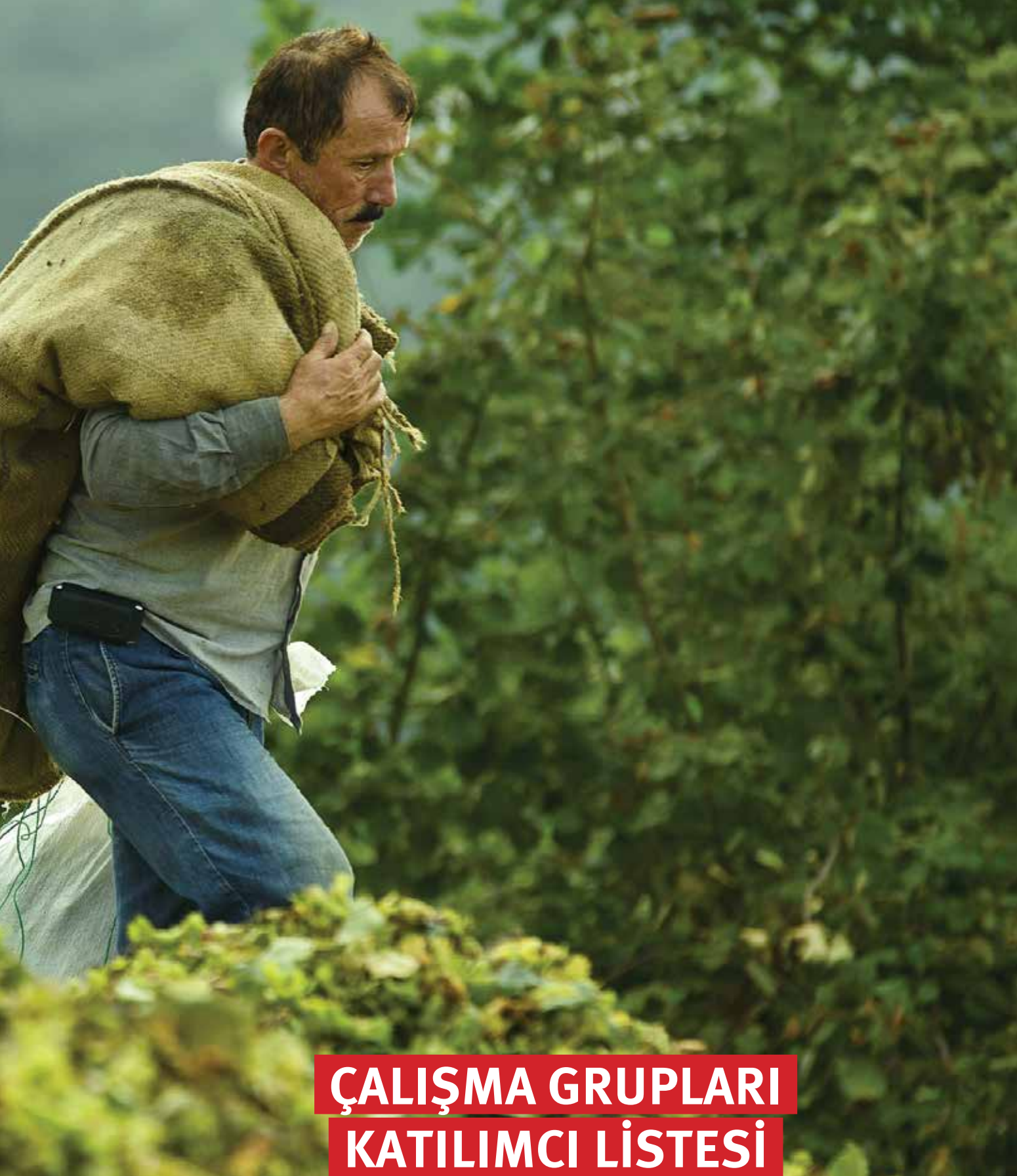
Geçen yıl bu yapılamadı. Böyle olması daha hayırlı oldu. Çünkü Bakanlığımız bu çalışmaya sahip çıktı. Bakanlığımıza ve Genel Müdürlüğümüze bu çalışmayı Trabzon'da düzenledikleri için teşekkür ediyorum. Her üründe olduğu gibi fındık ürününün de kendine has sorunlar var.

Fındık bölgenin vazgeçilmez ürünü, görüyoruz ki sorunlar ilk defa bu çalıştayda köklü bir şekilde baştan sona ele alınmış.

Çalıştayda katılımcılar ve akademisyenler tarafından sorunlar ele alınmış, analiz edilmiş ve ne yapılması gerektiği belirlenmiş. İyi tarım ve organik tarıma önem verilmesi gerekir.

Bunun dışında pazarlama, markalaşma çok önemli konular. Tabii ki bu konuyu başta Bakanlığımız olmak üzere Valiliğimiz takip edecekler ama, buradaki paydaşların bilhassa üreticilerin, odalar birliği, sanayiciler, ihracatçıları birliğinin ve tüm paydaşların takip etmesi gerekir. Ben katkıda bulunan başta Bakanlığımız olmak üzere buradaki tüm paydaşlara hocalarımıza ve katılımcılara teşekkür ediyorum.

ÇALIŞMA GRUPLARI KATILIMCI LİSTESİ

YETİŞTİRİCİLİK VE KÜLTÜREL UYGULAMALAR GRUBU KATILIMCI LİSTESİ (1. Grup)

Adı Soyadı	Ünvanı	Kurumu
Prof. Dr. Ali İSLAM (Moderatör)	Öğretim Görevlisi	Ordu Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Ali TURAN	Öğretim Görevlisi	Giresun Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu
Yrd.Doç.Dr. Ahmet AYGÜN	Öğretim Görevlisi	Ordu Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Dr. Gökhan KIZILCI	Müdür	Giresun Fındık Araştırma İstasyonu Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Yrd.Doç.Dr. Özgün KALKIŞIM	Müdür	Gümüşhane Üniversitesi Meslek Yüksekokulu
Prof. Dr.Fatih SEYİS	Dekan	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Ziraat ve Doğa Bilimleri Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Kezban YAZICI	Öğretim Görevlisi	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Ziraat ve Doğa Bilimleri Fakültesi
Dr. Nejdet KAPLAN	Daire Başkanı	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Dr. Haydar KURT	Koordinatör	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Dr. Arzu SEZER	Zir.Yük.Müh.	Giresun Fındık Araştırma İstasyonu Müdürlüğü
H.İrfan BALIK	Zir.Yük.Müh.	Giresun Fındık Araştırma İstasyonu Müdürlüğü
Dr. Kibar AK	Müdür	Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Ayşe TÜZÜN	Ziraat Mühendisi	Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Arif KAHYA	Şube Müdürü	Giresun Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Ahmet ELEVİLİ	Mühendis	Giresun Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
İsmail ALBAYRAK	Başkan	Trabzon İli Fındık Üreticileri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği
İshak HACIKAMİLOĞLU	İl Müdürü	Artvin Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Şeref ÇAKIR	Şube Müdürü	Rize Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Nuri AL	İl Müdür Yardımcısı	Sakarya Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Dr. Gonca GÜL YAVUZ	Zir.Yük.Müh.	Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Ersin YAMAN	Başkan	Tirebolu Ziraat Odası
Tamer TUNCA	Başkan	Kocaali Ziraat Odası
Hasan TÜTÜNCÜ	Başkan	Samsun Ziraat Odası
Furkan OKUMUŞ	Teknik Müşavir Yrd.	Türkiye Ziraat Odaları Birliği
Adnan AKINCI	Danışman	Türkiye Meyve Üreticileri Birliği
Erdal DÜZGÜN	Koordinatör	DOKAP- Kalkınma Bakanlığı
Zeki REVİ	Müdür	Trabzon FİSKOBİRLİK
Musa SAĞLAM	İl Müdürü	Ordu Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Sabri TOPBAŞ	İl Müdürü	Trabzon Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

ÜRETİM VE DESTEKLEME POLİTİKALARI GRUBU KATILIMCI LİSTESİ (2. Grup)

Adı Soyadı	Ünvanı	Kurumu
Doç. Dr. Mehmet BOZOĞLU (Moderatör)	Öğretim Görevlisi	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Ercan TÜRKTEML	Koordinatör	Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Dr. Muhammet DEMİRTAŞ	Daire Başkanı	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Kübra POLAT	Zir.Yük.Müh.	Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Osman Nuri BAKI	Trabzon İl Temsilcisi	Türk Ziraat Yüksek Mühendisleri Birliği
Yahya ÇAVDAR	Şube Başkanı	Ziraat Mühendisleri Odası Trabzon Şubesi
Sabri GÜDELOĞLU	Başmüfettiş	Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Gülşen ÖZTÜRK	Koordinatör	Tarım Reformu Genel Müdürlüğü Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Nuraydın SAKA	Danışman	Türkiye Meyve Üreticileri Birliği
Hasbi ŞEKER	Koordinatör	DOKAP- Kalkınma Bakanlığı
Kerim METE	İl Müdür Yardımcısı	Kocaeli Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Atilla KAYNAR	Teknik Uzman	FISKOBIRLIK
Fatih ÖZDEMİR	Gıda Müh.	Giresun Fındık Araştırma İstasyonu Müdürlüğü Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Mustafa MAZLUM	İl Müdür Yardımcısı	Trabzon Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Serkan BİRİNCİ	Yüksek Mühendis	Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
Hasan KOZOĞLU	Yönetim Kurulu Üyesi	Türkiye Ziraat Odaları Birliği
Ali Şener BAYRAKTAR	Meclis Üyesi	Akyazı Ziraat Odası
Uğur ÇÖRÜT	Başkan	Ordu Ziraat Odası
Hüsnü EGE	Teknik Müşavir	Türkiye Ziraat Odaları Birliği
Hasan İRKİN	İl Müdürü	Gümüşhane Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Mehmet ERDEMİR	İl Müdürü	Sakarya Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Kadir GÜVEN	İl Müdürü	Samsun Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Osman YAMAN	İl Müdürü	Kastamonu Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Dr. Muhammet ANGIN	İl Müdürü	Giresun Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

ÜRÜN İŞLEME, DEĞERLENDİRME VE DIŞ TİCARET GRUBU KATILIMCI LİSTESİ (3. Grup)

Adı Soyadı	Ünvanı	Kurumu
Doç.Dr. Mustafa AKBULUT (Moderatör)	Bölüm Başkanı	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Ziraat ve Doğa Bilimleri Fakültesi
Sedef AYTAN	Zir.Yük.Müh.	Giresun Fındık Araştırma İstasyonu Müdürlüğü Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Tuğba ER	Gıda Yük.Müh.	Giresun Fındık Araştırma İstasyonu Müdürlüğü Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Aysun AKAR	Koordinatör	Giresun Fındık Araştırma İstasyonu Müdürlüğü Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Erdal SIRAY	Zir.Yük.Müh.	Giresun Fındık Araştırma İstasyonu Müdürlüğü Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Servet USLU	Müdür	Trabzon Zirai Karantina Müdürlüğü
Dr.Betül VAZGEÇER	Gıda Mühendisi	Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Sebahattin ARSLANTÜRK	Başkan	Ulusal Fındık Konseyi
Recep Sezgin OKUMUŞ	Müdür	FİSKOBİRLİK Entegre Fındık İşleme Tesisi
Şeref KABAOĞLU	Mühendis	Ziraat Mühendisleri Odası Trabzon Şubesi
Derya BALLI	Dış Ticaret Uzman Yrd.	Ekonomi Bakanlığı
Volkan KANTER	Uzman Yardımcısı	Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
Mustafa İMAMOĞLU	Mühendis	Trabzon Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Mustafa BAHAR	Daire Başkanı	Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Erhan DEMİR	Mühendis	Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Levent Şahin BAŞARAN	Başkan	Akçakoca Ziraat Odası
Aslan SOYDAN	Başkan	Perşembe Ziraat Odası
Salim ALTAY	Başkan Danışmanı	Türkiye Ziraat Odaları Birliği
Alaettin GÜLAL	Başkan	Türkiye Meyve Üreticileri Merkez Birliği
Fahri SAKAOĞLU	Danışman	Danışman Türkiye Meyve Üreticileri Birliği
Atilla AZKUR	Şube Müdürü	Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
Abdulsettar BAYRAM	İl Müdürü	Bartın Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Harun KABAOĞLU	İl Müdürü	Düzce Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Şafak BULUT	İl Müdürü	Rize Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Erol SARAÇOĞULLARI	İl Müdürü	Sinop Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Necmi ÇELİK	İl Müdürü	Zonguldak Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

ÇALIŞTAY'DAN FOTOĞRAFLAR VE MESAJLAR

MESAJLAR

Mehmet Mehdi EKER
(Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı)

Erdoğan BAYRAKTAR
(Çevre ve Şehircilik Bakanı)

Faruk ÖZAK
(Trabzon Milletvekili)

Safiye SEYMENOĞLU
(Trabzon Milletvekili)

Koray AYDIN
(Trabzon Milletvekili)

Volkan CANALIOĞLU
(Trabzon Milletvekili)

Cevdet ERDÖL
(Trabzon Milletvekili)

Önder MATLI
(Bursa Milletvekili)

BASINDA ÇALIŞTAY

Fındık çalıştayında kalite-verim vurgusu

Trabzon'da düzenlenen 'Fındıkta Kaliteyi ve Verimi Arttırma Projesi' çalıştayı sona erdi.

Çalıştayı kapanış programında konuşan Doğu Karadeniz İhracatçıları Birliği Başkanı Ahmet Hamdi Gürdoğan, Gürdoğan, "Bölge iş ticaretimizin yüzde 50'si fındık ve mamulleri ihracatından oluşmaktadır. Yıllık ortalama 1 milyar 100 milyon dolar civarında ihracat geliri sağlanmakta ve 80'e yakın ülkeye de fındık ihracatı yapılmaktadır. Ancak dünya genelinde üretim fikrini elinde bulandıran bütün ülkeler

o ürünle ilgili bütün Dünya geneli politikalarda arz talep dengesinde yönlendirici olmaktadır. Fındıkta ülkemiz Dünya üretiminde tek hakim olmasına rağmen 2000'li yıllara maalesef uygulanan politikaların bu hakim konumumuz kullanılmadı. Bugün ise kısmen olarak başta fiyat politikaları olmak üzere sınırlı sayıda düzenlemeler yapıldı. Fındığın tüm ülkelere ihraç edilir, politikasını belirler konuma getirilmesi gerekir"

dedi. Tanıtım çalışmalarına önem verilmesi fındığın sadece çikolata sanayide kullanılan hammaddé değil sağlıklı beslenme açısından önemine vurgu yapacak tanıtım çalışmalarını ile yüksek katma değeri inovatif ürünler olarak ihraç edilmesi ve bunun içinde ARGE çalışmalarına önem verilmesi gerekmektedir" diye konuştu.

likle endüstriyel sektörün vazgeçilmezleri arasındadır" ifadelerini kullandı.

YENİLEMEK GEREKİYOR

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdürü Mevlüt Gütmüş, çalıştayı sonuç bildirisini okudu. Fındık bahçelerinin eskidiğini ve yenilenmesi gerektiğinin altını çizen Gütmüş, "2012 yılında 150 TL, 2013 yılında 160 TL, 2014 yılında da 170 TL olmak üzere desteğimizi kararımıza Bakanlık Kurulu'ndan aldık. Bu karar şurada geçerli durumdadır. Sonuç bildirisinde de en önemli konulardan birisi fındık bahçelerinin yenilenmesi ve bunu biz tabii ki de önemsiyoruz. Yüzde 60'ın üretten Trabzon, Giresun ve Ordu illerimizde fındık bahçelerimiz yaşlandı, bunları yenilemek gerekiyor. Bu konuda biz desteğimize devam edeceğiz" ifadelerini...

FINDIK VAZGEÇİLMEZDİR

TTB adına konuşan Karadeniz İhracatçıları Birliği Başkan Vekili Hüseyin İnce ise, fındığın Dünya'nın vazgeçilmez unsurları arasında yer aldığını vurguladı. Fındığın devam etmesi için bazı şartlarının olduğunu ifade eden İnce, "Türk fındığını tehdit eden öyle parametreler var ki çok geç kalmış olsak bile bu görüşmelerin, bu çalışmaların başlamış olması beni umutlandırdı. Fındık, dünyanın vazgeçilmezleri arasındadır. Özel-

Kaliteli fındık çalıştayı

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehmet Mehdi Eker'in himayesinde Trabzon'da düzenlenen 'Fındıkta Kaliteyi ve Verimi Arttırma Projesi' çalıştayı başladı.

Çalıştayı, Vali Abdül Celil Öz, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Müsteşarı Vedat Mir Mahmutoğlu, Tarım İl Müdürü Sabri Topbaş, TTB Başkanı Şükrü Öngör Koloğlu, TİSÖ Başkanı Süat Hacısalihoğlu ile bölge illerinden birçok kişi katıldı. Çalıştayda konuşma yapan Vali Öz, "Fındık, Karadeniz ve Trabzon, ülkemiz için her şeydir. Fındık ekonomidir, fındık kültürüdür, fındık folklorudur, fındık turizmdir. Dolayısıyla fındığın geleceği bu bölge için çok önemlidir. Bu menlekte yakın tarihte fındık üzerine araştırmalar olduğunu hepimiz biliyoruz. Ancak gelişen noktada belirli bir sistem otursa da bu sistemlerin ölümü ya da olumsuz yönlere, olacaktır, tartışılacaktır, konuşulacaktır" dedi.

Bakanlık Müsteşarı Vedat Mir Mahmutoğlu ise, "Devlet dünyada fındık üretiminin yüzde 75'ini üretten ülkemizle ticaretle yüzde 85'ine kısıtlı olan fındığın arz fazlasını devlet 4 linaya alıyor 1 linaya yaklaşık olarak veriyor. Rakip ülkeler de Türkiye arz fazlasını fındığı alırsanız destek Dünya'daki

fındık fiyatını yüksek tutuyor diye duşmadan alan genişletiyordu. Kendi paramızla kendi aygımıza kuruyor sakıyorduk. Önce FKB alıyordu, sonra TMO almaya başladı. Devlet dünyanın parasını veriyor ve buna rağmen eleştiri alıyordu. Vaziyet de ihracatçı da memnun oluyordu. Fiyat serbest piyasada teşekkül etsin dedik. Alternatif tarımı geçene de destek olduk. Alternatif tarımı için tam taraflarının katılımı bir toplantıda belirledik. Nezicede ürüne

olan kilo bazlı desteği kaldırıp alan bazı desteğe dönüştürdük. Gelişen süreçte fındık hiçbir zaman soğum malzemesi olmadı. Bu strateji sayesinde ülkemizin tarihinin en büyük ihracatını yaptık. 1,8 milyar dolar döviz geliri elde ettik. Kaliteyi, çeşitliliği artırmanın, yapılan fındık bahçelerini yenilenmesi lazım. Buna ayda da yapacağız. Ülkemizin göz bebeği olan fındığı dünyada hak ettiği yere getireceğiz" diye konuştu.

19 Eylül Ekim 2013

ÜLKEMİZİN GÖZ BEBEGİ
Fındıkta 1,8 milyar dolar döviz geliri elde etmelerini vurgulayan Tarım

TRABZON'DA FINDIK MASAYA YATIRILDI

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehmet Mehdi Eker'in himayelerinde Trabzon'da bir otelde düzenlenen 'Fındıkta Kaliteyi ve Verimi Artırma Projesi' çalıştayı başladı...

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehmet Mehdi Eker'in himayelerinde Trabzon'da bir otelde düzenlenen 'Fındıkta Kaliteyi ve Verimi Artırma Projesi' çalıştayı başladı. Çalıştaya, Trabzon Valisi Abdil Celil Öz, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Müsteşarı Vedat Mir Mahmutoğlu, Tarım İl Müdürü Sabri Topbaş, Trabzon Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı M. Suat Hacısalihoğlu ile bölge illerinden birçok kişi katıldı.

● FINDIK EKONOMİDİR!

Çalıştayda bir konuşma yapan Trabzon Valisi Abdil Celil Öz, "Fındık Karadeniz Bölgesi ve Trabzon, ülkemiz için her şeydir. Fındık ekonomidir, fındık kültürüdür, fındık folklorudur, fındık türktüdür. Dolayısıyla fındığın geleceği bu bölge için çok önemlidir. Bu memlekette yakın tarihte fındık üzerine savaşlar olduğunu hepimiz biliyoruz. Ancak gelinen noktada belirli bir sistem otursa da bu sistemlerin olumlu ya da olumsuz yönleri, olacaktır, tartışılacaktır, konuşulacaktır" dedi. Öz, "Üç ana başlıkta çalıştayı yürütülmesini çok anlamlı buluyorum. Birincisi ürün geliştirilmesi, kültürel tedbirler ve birim alandan verimin artırılması, ikincisi destekleme politikaları, üçüncüsü de pazarlama ve bunun çeşitli şekillerde değerlendirilmesiyle ilgili süreç. Bütün bu süreçleri iyi değerlendirmemiz gerekiyor" ifadelerini kullandı.

● DEĞER VERECEĞİZ

Tarım Bakanlığı Müsteşarı Vedat Mir Mahmutoğlu ise, "Fındığın yüzde 75'ini üreten ülkemizde arz fazlasını devlet 4 liraya alıyor 1 liraya yağlık olarak veriyordu. Rakip ülkeler fındık fiyatını yüksek tutuyor diye durmadan alan genişletiyordu. Buna engel olduk ve 1.8 milyar dolar döviz geliri elde ettik" dedi.

Fındıkta hedef: Yüksek verim

Trabzon'da kurulacak olan Biyoteknoloji Merkezi Projesi'nin Türk fındığında verimin artırılması bilgiye dayalı tarım çalışmalarına geçiş yapılması anlamında dönüm noktası olacağını vurguladı. Geleneksel yöntemlerle yürütülen fındık tarımının karlılıktan uzaklaşmışı kaydeden Hacısalihoğlu "Fındıkta tekrar karlılığı sağlamak için bilgiye dayalı verimlilik sağlanmalıdır." dedi.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Eğitim Üretim Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen Fındık Çalıştayı yapıldı.

ÜRETİCİDEN DÜNYAYA UZANAN BİR FINDIK EKONOMİSİ YARATILIK

Bölgenin için tarım üreticileri men bir sektör olarak dünya ile giren Trabzon Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı M. Suat Hacısalihoğlu, "Fındık üreticileri, bölge, kırsaldan gelen emekçileri, üreticilerden sanayiye uzanan ekonomisinde bir hedef çizimi var. Bu çizimin yarınaki ekonomiyi gösterdiği gibi, karlılığı üreticiden, Trabzon'daki kırsala ve sanayiye, ardından ihracata ve dünyadaki sanayicilere kadar uzanıyor." dedi.

"ÜRETİCİDEN İHRACATÇIYA CİDDİ BİR BAŞARI VAR"

Hacısalihoğlu, "Trabzon'daki ihracatçıların bölgedeki ürünün yüzde 90'ını ihracata ve çevre ülkelerin fındık pazarına ihraç ediyor ve alıyor. Bu bir

yük bir başarıdır. Bu başarıya ticari kabiliyet kadar yüksek lojistik organizasyonla ekledik. Fındığın dünya pazarında değer kazanmasında ilimizin büyük rolü vardı." şeklinde konuştu.

"DEKAR BAŞINA ORTALAMA 100 KİLOGRAM ARTIŞ SAĞLANMALIYIZ"

Fındıkta verimlilik, ülkemizde dekara başına 90-100 kilo ile dünya ortalamasının oldukça altında kaldığını ifade eden TTSO Başkanı Hacısalihoğlu, "Dekar başına 200 kiloya ulaşmamız gerekmektedir. Geleneksel üretim modeli ile verimi artıramıyoruz. Üreticileri fındık üretimi ile yeniden motivelet. Kar verimlilik ile sağlanır. Verimlilik modern tarım yöntemleri ile uygulanarak sağlanır. Teknoloji ve bilgi destekli üretim bütün fındık bahçelerimizde hayata geçirilmelidir. Bu anlamda odamızın gayretleri ve Trabzon olarak yürütülen Biyoteknoloji Merkezi'nin hayata geçmesi ile birlikte fındık tarımında edilebilecekler."

İLK 500 SANAYİ KURULUSUNDA

BÖLGEMİZDEN FINDIK SEKTÖRÜ

Ülkemizin tarım ürünleri arasında en yüksek dövizli malı servete katan ürünün fındık olduğunu dile getiren Hacısalihoğlu, "Türkiye'nin 500 sanayi kuruluşu arasında ancak fındık sektöründen firmamızın girilebileceği kadarı var. En fazla çalışan, istihdam yaratan, ihracat gerçekleştirilen ve vergi kazandıran sektör fındıktır." dedi.

"FINDIKTA TÜRKİYE'NİN Gİ SÜRDÜRÜLEBİLİR OLMALIDIR" Trabzon Valisi Abdil Celil Öz, Türkiye'nin fındıkta su arıtma ya da tekstil gibi gözükmediğini ederek, teknoloji almasını getiren üreticilerle birim alandan verimin artırılmasını gerektiriyor." dedi.

Vali Öz, 30. ena başlıklı

Fındık bölgenin can damarı, kaliteye yönelik proje geliştirelin

HASAN GEMİR TRABZON

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Birköşel Üretim Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen Fındık Çalıştayı başlandı. Novotel'deki çalıştaya açılış törenine Trabzon Valisi Abdül Celil Öz, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Müsteşarı Vedat Mir Mahmutoğlu, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü Sabri Topbaş ile sektör temsilcileri ve bölge ilerinden birçok kişi katıldı.

Programda konuşan Vali Öz, fındığın Karadeniz bölgesi, Trabzon ve ülke için çok önemli bir tarım ürünü olduğunu belirtirken, "Fındık ekonomidir, fındık kültürüdür, fındık folklorudur, fındık türküdür. Dolayısıyla fındığın geleceği bu bölge için çok önemlidir. Bu memleketin yalın tarihine fındık üzerine savaglar olduğunu hepimiz biliyoruz. Ancak gelinen noktada belirli bir sistem oturmuş da bu sistemlerin olumsuz ya da olumsuz yönde, olacağı, tartışılacaktır, konuşulacaktır. Üç ana başlıkta çalıştayı yürütülmesini çok anlamlı buluyorum. Birincisi ürün geliştirilmesi, kültürel tedbirler ve birim alandan verimin artırılması, ikinci destekleme politikaları, üçüncüsü de pazarlama ve bunun çeşitli şekillerde değerlendirilmesine ilgili süreç. Bütün bu süreçleri iyi değerlendirmemiz gerekiyor."

birinci iyi değerlendirilmemiz gerekiyor." dedi. Türkiye dünyada fındık üretiminin yüzde 70-75'ini ihraçta da, dış ticaretle de yüzde 85'ini içinde bulundurduğunu anlatan Öz, "Ama biz bu şekilde devam edene kadar da böyle devam edeceğimiz anlamına da geliyor. Dünyada bütün alanlarda rekabet giderek artıyor. Sanayi alanındaki rekabet için eğer siz veriminizi arttırmak ve maliyetinizi düşürmezseniz belli bir dönem sonra o alanda devre dışı kalırsınız. Tarımsal üretimde de

edeceğimiz anlamına da geliyor. Dünyada bütün alanlarda rekabet giderek artıyor. Sanayi alanındaki rekabet için eğer siz veriminizi arttırmak ve maliyetinizi düşürmezseniz belli bir dönem sonra o alanda devre dışı kalırsınız. Tarımsal üretimde de

edeceğimiz anlamına da geliyor. Dünyada bütün alanlarda rekabet giderek artıyor. Sanayi alanındaki rekabet için eğer siz veriminizi arttırmak ve maliyetinizi düşürmezseniz belli bir dönem sonra o alanda devre dışı kalırsınız. Tarımsal üretimde de

büyledir. Bugün farklı ülkelere baktığımız zaman belli ülkeler belli ürünlere odaklanarak dünya pazarında daha fazla pay almaya çalışıyor. Fındıkta belli ölçüde talep görülmüyor ama bu konular bir taraftan değerlendirilmeli. İfadelerini kullandı.

Tarım Bakanlığı Müsteşarı Vedat Mir Mahmutoğlu da konuşurken, "Dünyada fındık üretiminin yüzde 75'ini ihraç eden ülkelerde ticaretle yüzde 85'ine kadar olan fındığın arz fazlasını devlet 4 liraya yor 1 liraya yakışık olarak veriyordu. Rakip ülkeler de Türkiye arz fazlasını fındığı alarak dünyadaki fındık fiyatını yükselttikten sonra devre dışı bırakıyorlardı. Çözüm olarak fındıkta hiçbir zaman sosyal malzeme olmamalı. Bu strateji sayesinde ülkemizin en büyük ihracatını yapıp, Ülkemizin büyük fındıkta döviz geliri elde etmesi için 1,8 milyar dolar döviz geliri elde etmek, enflasyonu düşürmek, yasalanan fındık bahçelerini yenilememiz lazım." dedi.

Kaliteli fındık çalıştayı

Trabzon'da düzenlenen 'Fındıkta Kaliteyi ve Verimi Arttırma Projesi' çalıştayında fındık masasına yatırıldı.

Vali Abdül Celil Öz, "Fındık ekonomidir, fındık kültürüdür, fındık folklorudur, fındık türküdür. Dolayısıyla fındığın geleceği bu bölge için çok önemli" derken, Tarım Bakanlığı Müsteşarı Vedat Mir Mahmutoğlu ise, kaliteyi, çeşitliliği arttırmamız, yasalanan fındık bahçelerini yenilememiz gerektiğini vurguladı. >> 4TE

TRABZON'DA 'FINDIKTA KALİTEYİ VE VERİMİ ARTTIRMA PROJESİ' ÇALIŞTAYI BAŞLADI

Fındık savaşlarına hazırlıklı olmalıyız

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehmet Mehdi Eker'in himayelerinde Trabzon'da bir otelde düzenlenen 'Fındıkta Kaliteyi ve Verimi Arttırma Projesi' çalıştayı başladı. Çalıştaya, Trabzon Valisi Abdül Celil Öz, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Müsteşarı Vedat Mir Mahmutoğlu, Tarım İl Müdürü Sabri Topbaş, Trabzon Ticaret ve Sanayi Odası Yürütme Kurulu Başkanı M. Suat Hacısalihoğlu ile bölge ilerinden birçok kişi katıldı. Çalıştayda bir konuşma Vali Öz, "Bugün Karadeniz Bölgesi, Trabzon ve ülkemiz için çok önemli bir ürün olan fındığın durumu, bugünü ve yarınını hep beraber masaya yatırmak için çok önemli bir toplantıya ev sahipliği yapıyoruz. Fındık Karadeniz bölgesi ve Trabzon, ülkemiz için her şeydir, fındık ekonomidir, fındık kültürüdür, fındık folklorudur, fındık türküdür. Dolayısıyla fındığın geleceği bu bölge için çok önemlidir. Bu memleketin yalın tarihine fındık üzerine savaglar

da bu sistemlerin olumsuz ya da olumsuz yönleri, olacaktır, tartışılacaktır, konuşulacaktır" dedi. Öz, "Üç ana başlıkta çalıştayı yürütülmesini çok anlamlı buluyorum. Birincisi ürün geliştirilmesi, kültürel tedbirler ve birim alandan verimin artırılması, ikinci destekleme politikaları, üçüncüsü de pazarlama ve bunun çeşitli şekillerde değerlendirilmesine ilgili süreç. Bütün bu süreçleri iyi değerlendirmemiz gerekiyor." ifadelerini kullandı.

HAK ETTİĞİ YERE GETİRECEĞİZ

Fındıkta 1,8 milyar dolar döviz geliri elde ettiklerini vurgulayan Tarım Bakanlığı Müsteşarı Vedat Mir Mahmutoğlu, "Devlet dünyada fındık üretiminin yüzde 75'ini ihraç eden ülkelerde ticaretle yüzde 85'ine kadar olan fındığın arz fazlasını devlet 4 liraya yor 1 liraya yakışık olarak veriyordu. Rakip ülkeler de Türkiye arz fazlasını fındığı alarak dünyadaki fındık fiyatını yükselttikten sonra devre dışı bırakıyorlardı. Çözüm olarak fındıkta hiçbir zaman sosyal malzeme olmamalı. Bu strateji sayesinde ülkemizin en büyük ihracatını yapıp, Ülkemizin büyük fındıkta döviz geliri elde etmek, enflasyonu düşürmek, yasalanan fındık bahçelerini yenilememiz lazım. Bu çalıştayı somut kararlara dönüştürmek için elimizden geleni yapacağız" dedi.

Kendi paramızla kendi aygıtımıza kurşun sıkıyorduk. Önce FKB alıyordu, sonra TMO almaya başladı. Devlet dünyamızı pazarına veriyor ve buna rağmen eleştiriyordu. Vatandaş da ihracatçı da memnun olmuyordu. Fiyat serbest piyasada meşgul etmiş olduk. Alternatif tarımın geçene de destek olmadık. Fındık stratejisi tüm tarafların katılımıyla bir toplantıda belirlenmelidir. Neticede ürüne olan kilo bazlı desteği kaldırıp alan başlı desteğe dönüştürüldü. Gelinen süreçte fındık hiçbir zaman seçim malzemesi olmamalı. Bu strateji sayesinde ülkemizin en büyük ihracatını yapıp, Ülkemizin büyük fındıkta döviz geliri elde etmek, enflasyonu düşürmek, yasalanan fındık bahçelerini yenilememiz lazım. Bu çalıştayı somut kararlara dönüştürmek için elimizden geleni yapacağız" dedi.